

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Μη οικονομικά κίνητρα απόδοσης αξίας στη θαλάσσια βιοποικιλότητα»

Μίχος Κωνσταντίνος

ΒΟΛΟΣ 2019

UNIVERSITY OF THESSALY
SCHOOL OF AGRICULTURAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ICHTHYOLOGY AND AQUATIC ENVIRONMENT

POSTGRADUATE MASTER'S THESIS

«Non-financial incentives that attribute value to Marine Biodiversity»

Michos Konstantinos

VOLOS 2019

2

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

- 1) **Στεργιανή Ματσιώρη**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος Σχολή Γεωπονικών Επιστημών του Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.,
Επιβλέπουσα,
- 2) **Δημήτριος Βαφείδης**, Αναπληρωτής Καθηγητής, Βιοποικιλότητα των Θαλάσσιων Βενθικών Ασπονδύλων και άμεση - έμμεση χρησιμότητά τους, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος,**
- 3) **Σοφοκλής Δρίτσας**, ΕΔΙΠ με Γνωστικό αντικείμενο: Οικονομική δημογραφία και φυσικοί πόροι στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, **Μέλος.**

Αφιέρωση

Αφιερώνεται στους γιους μου Γιώργο και Άγγελο που αποτέλεσαν την έμπνευση για τις μεταπτυχιακές μου σπουδές καθώς και στην σύζυγό μου Μαρία Μακρίδου για την υποστήριξη και την βοήθειά της.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η Παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία «Μη οικονομικά κίνητρα απόδοσης αξίας στη θαλάσσια βιοποικιλότητα» πραγματοποιήθηκε στο τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος του Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Εκπονήθηκε την χρονική περίοδο Ιούνιο - Δεκέμβριο 2019 από τον μεταπτυχιακό φοιτητή Μίχο Κωνσταντίνο.

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. Ματσιώρη Στεριανή καθώς με την καθοδήγηση του και τη συμβολή της, το κείμενο που ακολουθεί πήρε την τελική του μορφή.

Βόλος, Δεκέμβριος 2019

Περίληψη

Η έρευνα βασίζεται στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και σε στοιχεία που αντλήθηκαν από τον περιοδικό Τύπο και το Διαδίκτυο.

Για το πρακτικό επίπεδο της πραγματοποιήθηκε μια πρωτογενής έρευνα και θα αναλυθούν τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν με την χρήση ερωτηματολογίων ώστε να διερευνηθεί η μελέτη μας. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις και οι στάσεις των πολιτών σχετικά με την σημασία/αξία του φυσικού περιβάλλοντος.

Προς αυτή την κατεύθυνση η εργασία αναπτύχθηκε σε 4 κεφάλαια. Συγκεκριμένα:

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο “ΕΙΣΑΓΩΓΗ” παρουσιάστηκαν οι εισαγωγικές έννοιες σχετικά με το περιβάλλον. Έγινε ο διαχωρισμός ανάμεσα στο φυσικό και στο τεχνητό περιβάλλον και τονίστηκε η σπουδαιότητα του περιβάλλοντος για τη διατήρηση της ζωής πάνω στη γη. Ακολούθησε η ιστορική ανασκόπηση της πορείας της σχέσης αλληλεξάρτησης ανάμεσα στο περιβάλλον και την ανθρωπότητα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο “ΒΙΟΠΙΚΟΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ” τονίστηκε το γεγονός ότι σήμερα, βιώνουμε τα αποτελέσματα αυτού που αποκαλούμε περιβαλλοντική οικολογική κρίση και αυτά τα αποτελέσματα έχουν φτάσει πλέον στο σημείο να απειλούν την υγεία μας και να υποβιβάζουν την ποιότητα της ζωής μας. Τέλος παρουσιάζονται με στατιστικά στοιχεία τα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Στο τρίτο κεφάλαιο με τίτλο “ΕΡΕΥΝΑ” αναπτύσσεται γενικά το πλαίσιο και η μεθοδολογία για το ποιοι είναι αυτοί οι τρόποι που ο άνθρωπος μπορεί να αποκτήσει και καλλιεργήσει περιβαλλοντική συνείδηση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο “ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ” καθορίζονται εκείνα τα χαρακτηριστικά για τη συγκέντρωση των πρωτογενών στοιχείων της

έρευνας. Η εργασία αποτελεί μία πρωτογενή έρευνα προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις και οι στάσεις των πολιτών σχετικά με την σημασία/αξία του φυσικού περιβάλλοντος. Το «όργανο» που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν ένα δομημένο και οργανωμένο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει ερωτήσεις, οι οποίες απαντούν στους στόχους της έρευνας.

Η μέθοδος δειγματοληψίας που εφαρμόστηκε ήταν η ευκολίας. Το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18 ετών και άνω κυρίως εντός του Νομού Λάρισας. Το μέγεθος του δείγματος (n) ήταν 94 μέλη μολονότι ο αριθμός των ερωτηματολογίων που στάλθηκε ανήλθε στα 200 τόσο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όσο και μέσω συνεντεύξεων. Ο χρόνος πραγματοποίησης της έρευνας ήταν Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2019.

Στο τελευταίο στάδιο της έρευνας περιλαμβάνει την ανάλυση των αποτελεσμάτων με την εφαρμογή διαφόρων στατιστικών τεχνικών ανάλυσης στα πλαίσια του προγράμματος SPSS. Οι τεχνικές ανάλυσης των δεδομένων που επιλέξαμε για αυτήν την εργασία ήταν το τεστ X^2 δηλαδή το Analyze Descriptive Statistics, Frequencies.

Τέλος, η ανάπτυξη του θέματος ολοκληρώνεται με τον Επίλογο, όπου καταγράφονται τα γενικά συμπεράσματα από την τριβή με το θέμα και την γενική συνολική εξαγωγή συμπερασμάτων από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε.

Abstract

The research is based on literature review and on elements that were drawn from the press magazine and the Internet.

For the practical level it held a primary research and analyzed the data collected using questionnaires so that to investigate our study. The purpose of this research is to investigate the opinions and attitudes of citizens on the importance / value of the natural environment.

In this direction the work was developed in four chapters. Specifically:

In the first chapter entitled "INTRODUCTION" presented the concepts and principles relating to the environment. It was the separation between the natural and artificial environment and stressed the importance of the environment to sustain life on earth. Follow the historical review progress on the relationship of interdependence between the environment and humanity.

In the second chapter entitled "BIODIVERSITY AND HUMAN SOCIETIES» highlighted the fact that today, we experience the results of what we call environmental ecological crisis and these results have now come to threat our health and degrade the quality of our lives. Finally presented with statistics environmental problems.

In the third chapter entitled "RESEARCH" the reader can informed with general information about those ways that human can acquire and cultivate environmental consciousness.

In the fourth chapter entitled "CONCLUSION" determined the characteristics for the collection of primary data research. The work is a primary research to explore the opinions and attitudes of citizens on the importance / value of the

natural environment. The "organ" used to conduct the survey was a structured and structured questionnaire, which includes questions, which occur at the research objectives. The sampling method applied was the convenience. The questionnaire was addressed to men and women aged 18 and over mostly by the Prefecture of Larissa – Greece. The sample size (n) was 94 members since it there were sent more than 200 questionnaires mainly via e-mails even by interviews. In the final stage of the investigation includes analysis of results using different statistical analysis techniques within the SPSS program. The research realization time was August-September 2019 .The data analysis techniques chosen for this task was the test X^2 is Analyze Descriptive Statistics, Frequencies.

Finally, the development of the subject ends with an epilogue, which includes the general conclusions from friction with the topic and the general total export of conclusions from the research that was realized.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
1.1 Βιοποικιλότητα και ανθρώπινες αξίες	13
1.2 Μη οικονομική αξία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας.....	15
1.3 Μη οικονομικά κίνητρα για την διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας	19
2.ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	24
2.1 Παρουσίαση ερευνητικού προβλήματος.....	24
2.2 Μεθοδολογία Έρευνας.....	25
3.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	27
3.1 Αποτύπωση κοινωνικών, δημογραφικών και οικονομικών στοιχείων των συμμετεχόντων..	27
3.2 Αποτύπωση αξιακών αποτιμήσεων των συμμετεχόντων με βάση την κλίμακα NEP (New Ecological Paradigm).....	34
3.3 Αποτύπωση των εκτιμήσεων των συμμετεχόντων σε σχέση με την αλληλεπίδραση ανθρώπου – θαλάσσιων οικοσυστημάτων.....	37
3.4 Αποτύπωση των εκτιμήσεων των συμμετεχόντων σε σχέση με την ανάγκη για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.....	43
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	54
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	56

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιοποικιλότητα σαν όρος αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες και περιλαμβάνει την ποικιλότητα των οικοσυστημάτων, των ειδών, των τοπίων όπως και τη γενετική ποικιλότητα, περιγράφει δηλαδή την ποικιλία της ζωής στη γη, σε όλα της τα επίπεδα, από τα γονίδια και τα είδη ως τα οικοσυστήματα σε μια περιοχή ή στον πλανήτη συνολικά, και τις σχέσεις μεταξύ τους όπως αυτές διαμορφώνονται από τις αλληλεπιδράσεις τους. Οι μικροοργανισμοί, τα φυτά, τα ζώα, οι μύκητες, τα δάση, τα γλυκά ύδατα και τα αλμυρά ύδατα, το έδαφος, οι καλλιέργειες κλπ. αποτελούν κομμάτια κι εκφράσεις της βιοποικιλότητας.

Υπό αυτό το πρίσμα, η έννοια της βιοποικιλότητας περιγράφει τελικά το δίκτυο της ζωής όπου όλοι οι οργανισμοί έχουν το ρόλο τους, ανάμεσά τους κι εμείς οι άνθρωποι. Ο ευρύτερος ρόλος της βιοποικιλότητας είναι πολυδιάστατος και ζωτικής σημασίας. Η ορθολογική εκτίμηση του ρόλου αυτού προϋποθέτει την παραδοχή ότι η βιοποικιλότητα αποτελεί ουσιαστικά τη βάση των περισσότερων ανθρωπογενών παραγωγικών και καταναλωτικών διαδικασιών, αν όχι όλων.

Η ανθρωπότητα όπως εξελίχθηκε ανέκαθεν αντιλαμβάνονταν ιστορικά το φυσικό περιβάλλον ως ένα ανεξάντλητο και ατελείωτο υποσύστημα ενός ευρύτερου συστήματος που το όριζαν οι ανθρώπινες οικονομίες. Η πραγματικότητα όμως απέχει πάρα πολύ από την αρχική θεώρηση μιας και ισχύει το ακριβώς αντίθετο: οι ανθρώπινες οικονομίες αποτελούν υποσυστήματα ενός ευρύτατου συστήματος που αποκαλείται φυσικό περιβάλλον και αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα ισορροπίας

μέσα στον οποίο οι ανθρώπινες δραστηριότητες εξελίσσονται και αναπτύσσονται. (Jane Lubchenco, Elizabeth B. Cerny-Chipmana, Jessica N. Reimera, and Simon A. 2016)

Η αξία της παγκόσμιας αγοράς των προϊόντων που προέρχονται από θαλάσσιες και παράκτιες δραστηριότητες αποτιμώνται στα 3 τρισεκατομμύρια δολάρια ανά χρόνο ενώ περισσότερα από 3 δισεκατομμύρια ανθρώπων εξαρτώνται από την αλιεία που αποτελεί την κύρια πηγή πρωτεϊνών στην διατροφή τους. Επιπρόσθετα 200 εκατομμύρια ανθρώπων εμπλέκονται άμεσα σε όλη την αλυσίδα της θαλάσσιας αλιείας. Τόσο σημαντικά και τεράστια είναι τα μεγέθη των θαλάσσιων οικοσυστημάτων για τον άνθρωπο σε οικονομικό επίπεδο ενώ στα μη αποτιμώμενα με οικονομικούς όρους οφέλη άλλα εξίσου σημαντικά (ίσως και περισσότερο) είναι η παροχή οξυγόνου, κλιματικής ρύθμισης, ο έλεγχος των παρασίτων καθώς και η αναγεννητική και πολιτισμική αξία (Jane Lubchenco, Elizabeth B. Cerny-Chipmana, Jessica N. Reimera, and Simon A. 2016).

1.1 Η Βιοποικιλότητα και οι ανθρώπινες κοινωνίες

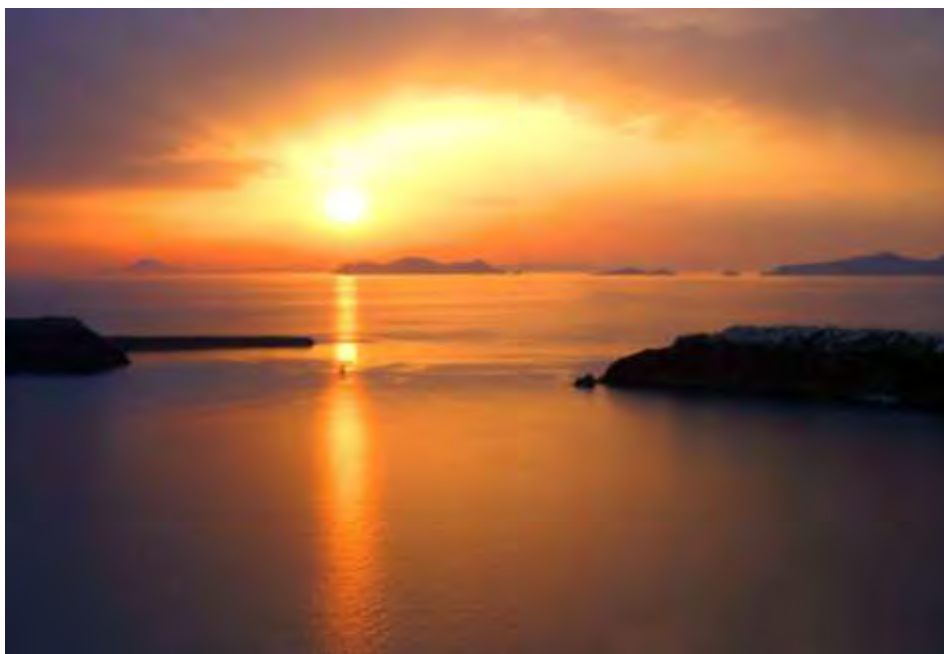
Το πλήθος, η ευρωστία και η υγεία των οργανισμών καθορίζουν σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό την ικανότητα των οικοσυστημάτων να επανέρχονται σε ισορροπία και κατ' επέκταση στην διατήρηση βιοποικιλότητας στα διάφορα περιβάλλοντα που με την σειρά τους διατηρούν τον πλούτο και την αφθονία των ειδών, την λειτουργική ποικιλότητα και τα τροφικά πλέγματα, την σύνθεση των οικοσυστημάτων και συντελούν σε όλες αυτές

Εικόνα 1.1: WWF: τα οικονομικά της βιοποικιλότητας

τις ορατές και τις αόρατες διεργασίες ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την υγεία του οικοσυστήματος και συνεπακόλουθα την εναρμόνιση της ανθρώπινης δραστηριότητας και της ευεξίας (<https://www.wwf.gr/images/pdfs/biodiversity-financial.pdf>)

Αυτές οι επονομαζόμενες ως οικοσυστημικές υπηρεσίες έχουν διαστάσεις αξίας που μπορούν να αποτυπωθούν με οικονομικούς και χρηματικούς όρους, όπως είναι η αξία που προέρχεται από την παροχή φυσικών προϊόντων από το περιβάλλον (όπως τα προϊόντα αλιείας που προέρχονται από θαλάσσια οικοσυστήματα) που γίνονται αντικείμενο εγχρήματης αξιολόγησης άλλα και πνευματικές / πολιτιστικές διαστάσεις που αποδίδεται αξία που σχετίζεται με τις εγγενείς ανθρώπινες ανάγκες και έχουν αισθητικά, πνευματικά, ψυχολογικά οφέλη και προέρχονται από δραστηριότητες που αντικατοπτρίζουν την ποικιλία των παροχών της φύσης αποτελώντας φυσικό κεφάλαιο στο οποίο στηρίζεται η ευημερία και η συνοχή των κοινωνιών (όπως για παράδειγμα το παγκοσμίου φήμης ηλιοβασίλεμα της Σαντορίνης).

Εικόνα 1.2: WWF: τα οικονομικά της βιοποικιλότητας

Η αξία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας είναι δεδομένη και εν πολλοίς μετρήσιμη σαν οικονομική αξία με όποια διαφορά στην μεθοδολογία που ακολουθείται ή στην αποτιμώμενη τιμή γίνεται αυτό αντίστοιχα με τις αντίστοιχες προσεγγίσεις. Αυτό που δεν έχει αξιολογηθεί πλήρως και στην έκταση που έχει, είναι η μη οικονομική αξία που υπάρχει στα θαλάσσια οικοσυστήματα (<https://www.wwf.gr/images/pdfs/biodiversity-financial.pdf>)

Στο συγκεκριμένο τμήμα της μεταπτυχιακή διπλωματικής εργασίας θα γίνει αναφορά στην αξία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και στα κίνητρα που δίνονται για την διατήρηση ή και καλύτερεύσή της τα οποία όμως δεν σχετίζονται άμεσα με χρηματικές αποδόσεις. Η προσφιλέστερη μέθοδος αποτίμησης αξίας στην θαλάσσια βιοποικιλότητα γίνεται μέσω απόδοσης χρηματικής αξίας στα παραγόμενα ή λαμβανόμενα αγαθά από αυτήν (αν και συνήθως γίνεται αδρομερώς χωρίς επάρκεια και αποσπασματικά) και αποτελεί την ασφαλέστερη οδό για μια χρηματοοικονομικού τύπου αποτίμηση. Το δυσκολότερο τμήμα αυτής της αξιολόγησης είναι η απόδοση αξίας που δεν σχετίζεται με οικονομική απόδοση στα θαλάσσια οικοσυστήματα άλλα με την σημασία της εγγενούς αξίας και την δυναμική ως άλλος θησαυρός για την ανθρωπότητα άλλα και για τον πλανήτη Γή και για το σύνολο των οργανισμών που αλληλεπιδρούν σε αυτά.

1.2 Μη οικονομική αξία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας

Η επιστημονική θεώρηση για την απόδοση μη οικονομικής αξίας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας οδηγεί στην συνεργασία και στον συγκερασμό πολλών επιστημονικών

πεδίων (οικονομικών, κοινωνικών, βιολογικών, ψυχολογικών κ.α.) μιας και αποτελεί μια δύσκολη, επίπονη και συχνά αμφισβητήσιμη ως προς τις γενικές παραδοχές της διαδικασία, που κάθε φορά εμπλουτίζεται από νέα στοιχεία όπως αυτά αναδεικνύονται μέσα από επιστημονικές μελέτες και έρευνες.

Για την κατανόηση περεταίρω της πολύπλοκης και πολυεπίπεδης διαδικασίας θα πρέπει να γίνει πρώτα ο προσδιορισμός της έννοιας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και πως συνδέεται με την έννοια της χρηστικής και μη χρηστικής αξίας. Σύμφωνα με την Σύμβαση του RIO η βιοποικιλότητα ορίζεται ως η ποικιλομορφία που εμφανίζεται ανάμεσα στους ζωντανούς οργανισμούς όλων των ειδών των θαλάσσιων, χερσαίων και άλλων υδάτινων οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων στα οποία αυτοί οι οργανισμοί ανήκουν, με την έννοια της βιοποικιλότητας να αντιστοιχεί στον περιφραστικό όρο “Βιολογική Ποικιλότητα” στοχεύοντας στην κατανόηση της πολυπλοκότητας της ζωής προκειμένου να διατηρηθεί μαζί με τις αξίες που αυτή περικλείει. Στην προκειμένη περίπτωση η λέξη αξία δεν φορτίζεται αυστηρά με οικονομικά μεγέθη αλλά περισσότερο συνδέεται με στάση ζωής η οποία δεν είναι μονοσήμαντα συνυφασμένη οικονομικούς όρους απόδοσης χρηματικής αξίας. (Jane Lubchenco, Elizabeth B. Cerny-Chipmana, Jessica N. Reimera, and Simon A. 2016)

Ο προβληματισμός έγκειται στο γεγονός ότι αυτό που αντιμετωπίζεται και θεωρείται νόμιμη εκμετάλλευση φυσικών πόρων να αντιπαραβάλλεται ως εξάντληση και αποδόμηση του φυσικού περιβάλλοντος. Επικεντρώνοντας τις προσπάθειες προσδιορισμού της μη χρηματικής – οικονομικής αξίας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας γίνεται αντιληπτό ότι η αξία της δεν είναι απλά ένα άθροισμα δυνητικών προσόδων με ορίζοντα κάποια έτη. Η θαλάσσια βιοποικιλότητα παρέχει πολλαπλές λειτουργίες οι οποίες συνεισφέρουν ζωτικά στην ποιότητα της ζωής των ανθρώπων και που

θεωρητικά είναι ελεύθερες από την εμπορευματοποίηση όπως η ατμοσφαιρική ρύθμιση, η κλιματική ρύθμιση, η ανακύκλωση θρεπτικών, ο έλεγχος των παρασίτων, η διαμόρφωση και συντήρηση του υποθαλάσσιου περιβάλλοντος κ.α.

Πρόκειται για πόρους οι οποίοι δεν έχουν άμεση χρηστική αξία διότι δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εκμεταλλεύσιμοι αλλά σε καμιά περίπτωση δεν σχετίζονται με την απλοϊκή θεώρηση της πρώιμης κλασικής οικονομικής θεωρίας των “ελεύθερων” αγαθών μιας και το κόστος ευκαιρίας κάθε άλλο παρά μηδέν είναι. Στις τεράστιες Ωκεάνιες εκτάσεις στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και με πληθυσμό της γης λίγο πάνω από 1 δισεκατομμύριο ήταν αδύνατο για το επιστημονικό υπόβαθρο της εποχής να αντιληφθεί την περατότητα των φυσικών πόρων και την αλλοίωση που δύναται να έχει με την πάροδο των ετών και την αλόγιστη εκμετάλλευση.

Η επιστημονική κοινότητα αναλογιζόμενη με την πάροδο των ετών την σημαντική αξία που δεν μπορεί να αποτιμηθεί με οικονομικούς όρους της θαλάσσιας βιοποικιλότητας ανέπτυξε τρεις βασικές προσεγγίσεις που αναφέρονται στην αξία της επιλογής, στην κληρονομική αξία και στην ενδογενή αξία με την έννοια ότι ο άνθρωπος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την θαλάσσια βιοποικιλότητα.

Η παραδοσιακή αντιμετώπιση της εξάντλησης των πόρων των θαλάσσιων οικοσυστημάτων που στηρίζεται στην δημιουργία κοινωνικοοικονομικών κινήτρων οδηγώντας στον περιορισμό της υπεραλίευσης είναι απαραίτητο να τροποποιηθεί πλέον. Οι τελευταίες έρευνες έχουν δείξει ότι το κατάλληλο μείγμα κοινωνικοοικονομικών κινήτρων θα πρέπει να βασίζεται σε ορισμένα καθήκοντα τα οποία θα δίνονται κατά αποκλειστικότητα σαν δικαιώματα και ευθύνες ανάλογα με το μέγεθός τους σε τοπικές κυβερνήσεις, κοινότητες και ιδιώτες. Ειδικότερα όσον αφορά τα μη οικονομικά κίνητρα θα πρέπει να σχετίζονται με ένα ευρύ φάσμα προσέγγισης

για την διατήρηση της βιοποικιλότητας από την ίδια την τοπική κοινότητα που θα έχει τον κύριο διαχειριστικό ρόλο.

Οι προσεγγίσεις αυτές είναι σχετικά νέες, όχι τόσο σε σχέση με την θεματολογία τους, όσο σε σχέση με τον τρόπο επικοινωνίας και εφαρμογής τους αν και δεν υπάρχει ακόμα επαρκής εμπειρία για την επαρκή αξιολόγηση και κατηγοριοποίησή τους. Είναι επίσης πρόδηλο ότι διαφορετικές προσεγγίσεις θα έχουν διαφορετικό αντίκτυπο σε διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις οπότε μια προσαρμοστική προσέγγιση είναι ουσιώδους σημασίας.

Μη οικονομικά κίνητρα τα οποία εστιάζουν στην εξυπνότερη χρήση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων με σκοπό την διατήρηση της βιοποικιλότητας μπορούν και πρέπει να είναι αποτελεσματικά και προσφέρουν σημαντική ελπίδα στην προσπάθεια της αντιμετώπισης των πολλαπλών περιβαλλοντικών απειλών. Τέτοια κίνητρα με κοινωνική βάση ίσως αποτελούν τις καλύτερες επιλογές για πρόοδο στον τομέα της μείωσης της υπεραλίευσης, της κλιματικής αλλαγής, της οξίνισης των θαλάσσιων υδάτων και της μόλυνσης. (Jane Lubchenco,1, Elizabeth B. Cerny-Chipmana, Jessica N. Reimera, and Simon A.2016)

Ο λόγος της σημαντικής αισιοδοξίας των ερευνητών για την αποτελεσματικότητα που έχουν τα μη οικονομικά κίνητρα εδράζεται στην ευρύτερη αντίληψη και ευαισθητοποίηση των ανθρώπων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών, στην αλλαγή των ατομικών συμπεριφορών, στις κοινωνικές νόρμες σχετικά με τον σεβασμό προς την θαλάσσια βιοποικιλότητα, στην επαρκέστερη και τεκμηριωμένη πληροφόρηση αναφορικά με περιβαλλοντικά θέματα και η επιδίωξη δράσεων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Έχει παρατηρηθεί επίσης ότι η πολιτική του “καρότου” σε αυτόν τον τομέα είναι

περισσότερο αποτελεσματική σε σχέση με την πολιτική του ‘‘μαστιγίου’’ που έχουν τα αρνητικά κίνητρα. Ο αλτρουισμός, οι ισχυρές κοινωνικές δομές και οι ηθικές αξίες παράλληλα με τα οικονομικά κίνητρα δείχνουν πολύ αποτελεσματικά ως συμπεριφορικά κίνητρα που μπορούν να δρομολογήσουν αλλαγές προς την σωστή κατεύθυνση. (Marre Jean-Baptiste 1, 4, 5, * , Brander Luke 2, Thebaud Olivier 3, Boncoeur Jean 1, Pascoe Sean 4, Coglán Louisa 5, Pascal Nicolas 6, 2015)

1.3 Μη οικονομική κίνητρα για την διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας

Σε παγκόσμια βάση πολλές θετικές αλλαγές είναι σε εξέλιξη όπου δίνουν τις πρώτες ελπίδες για την διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Η διαμοίραση της γνώσης για την λειτουργία των οικοσυστημάτων, η ανησυχία για την κατάστασή τους, η στάση ζωής, οι κοινωνικές συνθήκες και οι συμπεριφορές αλλάζουν προς το θετικότερο. Τα κίνητρα αλλάζουν, βελτιώνονται και προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται και νέες πολιτικές οδηγούν σε ισχυρότερες εντολές και αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση, συμμόρφωση και ενίσχυση των μηχανισμών.

Οι πρακτικές αλλάζουν και με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των νέων προϊόντων και νέων επιχειρησιακών στρατηγικών που αντανάκλουν στην κυκλική οικονομία. Ο συνδυασμός των οικονομικών και μη οικονομικών κινήτρων συμβάλει από κοινού στην κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης και συνεχώς εξελισσόμενης διαδικασίας που αποτελεσματικά δημιουργεί τις συνθήκες για την διατήρηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Τα οικονομικά κίνητρα που θα αναλυθούν περαιτέρω στην παρούσα εργασία αποτέλεσαν την αρχική διαδικασία σε όλη την προσπάθεια της προστασίας και διατήρησης και εν πολλοίς είναι αυτονόητο. Αντίθετα τα μη οικονομικά κίνητρα

άρχισαν να αναπτύσσονται τις τελευταίες δεκαετίες και ιδίως αφότου τα οικονομικά κίνητρα εμφάνισαν σημάδια αναποτελεσματικότητας πέρα από κάποιο σημείο εφαρμογής και μολονότι στην αρχή υποτιμήθηκαν ως προς την συμβολή τους στην αποτελεσματικότητα, αποκτούν μεγάλη σημασία και επαναπροσδιορίζουν τις προσεγγίσεις της διατήρησης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων ιδίως όταν συνδυάζονται με τα οικονομικά κίνητρα. Συνδυαστικά αυτά τα κίνητρα αναφέρονται σε μια γενική κατηγορία των Σύνθετων Προσαρμόσιμων Οικοσυστημάτων (ΣΠΟ).

Ποια είναι όμως αυτά τα μη οικονομικά κίνητρα; Πως κατηγοριοποιούνται; Ποια τα χαρακτηριστικά τους και η σημασία τους στην διαδικασία διατήρησης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας; Πως αλληλεπιδρούν με τα οικονομικά κίνητρα; Μερικές απαντήσεις στα προαναφερόμενα ερωτήματα δίνεται από τις έρευνες και τα αποτελέσματα παρατήρησης μέσα από την ανάπτυξη και την εφαρμογή τους σε όλο τον κόσμο.

Φήμη: η φήμη και η προσωπική εικόνα μπορούν να αποτελέσουν τον οδηγό τόσο ατομικά όσο και σε επίπεδο επιχειρήσεων, εργασιακών σχέσεων, οργανισμών και κυβερνήσεων ώστε να υιοθετήσουν δραστηριότητες που στηρίζουν την διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Η αυτενέργεια και η ατομική κινητοποίηση οδηγούμενη από την ανάγκη διαμόρφωση της προσωπικής εικόνας των ατόμων και την εσωτερική κινητοποίηση καθορίζουν τους ατομικούς παράγοντες για να κάνουν το “καλό” διότι αυτό τους επιτρέπει να αντλούν προσωπική ευχαρίστηση. (Marre Jean-Baptiste 1, 4, 5, * , Brander Luke 2, Thebaud Olivier 3, Boncoeur Jean 1, Pascoe Sean 4, Coglán Louisa 5, Pascal Nicolas 6, 2015)

Μπορούν να αναφερθούν δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα για να γίνει περισσότερο κατανοητός ο ρόλος που παίζει ο παράγοντας “φήμη” στα κίνητρα που

αλλάζουν τις συμπεριφορές παγκόσμια. Το 2009 ο Διεθνής Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO – Food and Agriculture Organization) σύναψε συμφωνία για τον πρόληψη, μείωση και εξάλειψη της παράνομης και ανεξέλεγκτης αλιείας και κατ' επέκταση η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε προειδοποιήσεις για εμπορικές κυρώσεις σε χώρες ανυπαρξία πολιτικών στην προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Οι δυο αυτές προαναφερόμενες δράσεις βοήθησαν πολύ στην καταπολέμηση της ανεξέλεγκτης αλιείας η οποία εκτιμάται ότι οδηγεί ετήσια σε απώλειες 23,5 δις. \$ των προϊόντων αλιείας που διαθέτονται στις αγορές που δεν εναρμονίζονται με τις παραπάνω οδηγίες με συνέπεια οι μη συμμορφούμενοι παρατηρώντας τα αρνητικά τα οικονομικά αποτελέσματα να θέλουν να εναρμονιστούν με τους κανόνες για να έχουν πάλι πρόσβαση σε αγορές που δέχονται προϊόντα μόνο από χώρες που συμμετέχουν στην συμφωνία.

Ο παγκόσμιος οργανισμός ενθαρρύνει της συμμετοχή στην συμφωνία προκειμένου οι αλιείς να θέλουν να υιοθετηθούν από τις χώρες στις οποίες ανήκουν οι όροι και οι προϋποθέσεις που θέτει ώστε να έχουν πρόσβαση σε αυτές και να αυξηθούν τα εισοδήματά τους. Επιπρόσθετα η συμφωνία προβλέπει και μέτρα βελτίωσης εργασιακών συνθηκών τόσο πάνω στα αλιευτικά σκάφη όσο και στην παράκτια επεξεργασία των αλιευόμενων προϊόντων και δημιουργεί την “ζήτηση” από πλευράς εργατικού δυναμικού αυτών των χωρών των επιθυμητών αλλαγών που τους επιτρέπει να εργάζονται πλέον σε καλύτερες συνθήκες και με μεγαλύτερη ασφάλεια.

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ήταν ότι το 2016 πάνω από 25 χώρες που αντιπροσωπεύουν το 62% του παγκόσμιου εμπορίου εισαγωγών αλιείας και το 49% των εξαγωγών αλιείας είχαν δεσμευτεί και συμμετείχαν στην συμφωνία και επιπρόσθετα η ΕΕ εφάρμοσε ένα αυστηρό σύστημα μέτρων απαγόρευσης της

παράνομης, απορρυθμισμένης και μη αναφερόμενης αλιείας, θέτοντας εμπορικές κυρώσεις σε παρασπονδίες όταν αυτές γίνονταν γνωστές με “κίτρινές” και “κόκκινες” κάρτες σε χώρες που εμφάνιζαν αποκλίσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η εμφάνιση κίτρινης προειδοποιητικής κάρτας στην Ταϊλάνδη το 2015 η οποία δεν έδειξε την απαιτούμενη δράση για μια περίοδο 5 ετών στον εναρμονισμό με την συμφωνία προστασίας των καλών πρακτικών. Αυτό θορύβησε τους επαγγελματίες του τομέα αλιείας της χώρας και σε από κοινού δράσεις με την κυβέρνηση, λήφθηκαν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αρθούν οι κυρώσεις και οι περιορισμοί. Αντίστοιχα οι κίτρινες κάρτες ήταν αποτελεσματικές και σε χώρες όπως η Κορέα και οι Φιλιππίνες το 2013 και το 2014 αντίστοιχα με αποτέλεσμα να ληφθούν δράσεις αποκατάστασης και ελέγχου με σκοπό την άρση της επισήμανσης με την ένδειξη της πράσινης κάρτας.

Αυτά τα κίνητρα με το σύστημα των καρτών για την συμμόρφωση αποτέλεσαν τον μοχλό πίεσης προς τις χώρες άλλα δημιούργησαν και μια αίσθηση “θετικής αντίληψης” κάνοντας το “σωστό” συμβάλλοντας στον μέγιστο βαθμό της εξάλειψης της παράνομης αλιείας. Το σύστημα των καρτών δείχνει πως διαφορετικοί τύποι κινήτρων έχουν προσθετικό αποτέλεσμα μαζί με τα οικονομικά κίνητρα και έχουν την τάση από τα κράτη να θέλουν να αποφύγουν την “ντροπή” της αποτυχίας εναρμόνισης με τις επιταγές της συμφωνίας προστασίας.

Τα κίνητρα που σχετίζονται με την διατήρηση της φήμης έχουν επίσης πολύ μεγάλη (και ίσως μεγαλύτερη) επίδραση στις επιχειρήσεις και στην βιομηχανία, καθόσον επηρεάζουν την οικοδόμηση και διατήρηση της καταναλωτικής βάσης και της αλυσίδας αξίας. Χαρακτηριστικό δεύτερο παράδειγμα της φήμης ως καθοριστικού πυλώνα κινήτρων είναι γνωστής αλυσίδας λιανικών πωλήσεων (Walmart) όταν θέλοντας να δείξει την περιβαλλοντική ανησυχία για την διατήρηση των θαλάσσιων

αποθεμάτων εξέδωσε ανακοίνωση για μελλοντική μετάβαση σε σύστημα αγορών θαλάσσιων τροφίμων μόνο με την πιστοποίηση MSC (Marine Stewardship Council) στην Β. Αμερική από το 2011. Με μεγάλη ταχύτητα και με την ίδια ένταση ακολούθησαν και άλλοι ανταγωνιστές καθώς και επιχειρήσεις που βρίσκονταν στο κύκλωμα εμπορίας χωρίς απαραίτητα να βρίσκονται στον χώρο των λιανικών πωλήσεων (π.χ. χονδρέμποροι) με αποτέλεσμα το 2018 πάνω από το 80% των προϊόντων αλιείας που διακινούνται στην Β. Αμερική να προέρχεται από διαδικασίες που ακολουθούν τις συμφωνημένες πολιτικές.

Είναι προφανές ότι τέτοιες αποφάσεις από επιχειρήσεις παγκόσμιας εμβέλειας με ηγετική θέση στον χώρο τους έχει σαν σκοπό την ενίσχυση της φήμης τους ως περιβαλλοντικά υπεύθυνα καθώς η ανεξάρτητη πιστοποίηση παρέχει αξιοπιστία για το καταναλωτικό κοινό.

Προσωπικά κίνητρα:

Τα προσωπικά κίνητρα πηγάζουν από την εσωτερική ανάγκη των ατόμων να αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ή να θεωρούνται από τους άλλους με ένα συγκεκριμένο τρόπο περιβαλλοντικής ευαισθησίας. Αυτός ο τύπος των κινήτρων συναντάται επίσης και σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων που εργάζονται μαζί προκειμένου να πετύχουν ένα στόχο δημιουργώντας μια αίσθηση συντροφιάς και συλλογικότητας και αμοιβαίας τοποθέτησης από την οποία προέρχονται συγκεκριμένες συμπεριφορές. Τα προσωπικά κίνητρα μπορεί να είναι ισχυροί οδηγοί για θετικές αλλαγές ιδίως αν συνδυαστούν με μια διατηρήσιμη επιθυμητή κρατική πολιτική. (Elizabeth B. Cerny-Chipmana, Jessica N. Reimera, and Simon A. Levinb, 2016)

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναπτυχθεί ο τρόπος με τον οποίο επιχειρήθηκε να αποτυπωθεί η άποψη και η γνώση που έχει ο μέσος έλληνας για τα ιδιαίτερα και ευαίσθητα θέματα της διατήρησης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας άλλα και των μη οικονομικών κινήτρων που θα πρέπει να υπάρχουν για την διατήρησή της.

2.1 Παρουσίαση του Ερευνητικού προβλήματος

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις και οι στάσεις των πολιτών για τη σημασία (αξία) της διατήρησης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. (Claudio D. Rosa¹ & Silvia Collado² & Christiana Cabicieri Profice¹# Springer 2018)

Η έρευνα είχε σκοπό την διερεύνηση, κυρίως, απόψεων και στάσεων των πολιτών απέναντι στην σημαντικότητα που έχει η διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητα.

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν ήταν μόνο στα πλαίσια της παρούσας έρευνας και οι απαντήσεις ήταν εμπιστευτικές. Χρησιμοποιήθηκαν μόνο για την αξιολόγηση της κοινής γνώμης και δεν υπήρχαν σωστές και λανθασμένες απαντήσεις. Το δείγμα προερχόταν από τον επαγγελματικό, οικογενειακό και κοινωνικό χώρο στον οποίο δραστηριοποιείται ο υποβάλλον την παρούσα μεταπτυχιακή εργασία

Σε πρώτο στάδιο έγινε αποτύπωση και περιγραφή του κοινωνικών, δημογραφικών και οικονομικών χαρακτηριστικών των ερωτώμενων. Στο

παραπάνω προφίλ ανήκει το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο μόρφωσης, η επαγγελματική ιδιότητα και το μέσο μηνιαίο και οικογενειακό εισόδημα τους.

Στη συνέχεια το δείγμα των ερωτώμενων προσπάθησε να αποδώσει αξία σημαντικότητας σε ορισμένες πρότυπες προτάσεις μέσω μιας διαδικασίας κατά την οποία οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να σημειώσουν το πόσο συμφωνούν, διαφωνούν ή δεν είναι βέβαιοι με αυτές με βάση την κλίμακα ΝΟΠ (Νέο Οικολογικό Παράδειγμα) που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια από άλλους ερευνητές σε όλο τον κόσμο. Τα αποτελέσματα των πρότυπων αυτών προτάσεων σκοπεύουν να δείξουν την άποψη των πολιτών και την στάση τους απέναντι στο περιβάλλον, όπως επίσης και τις παρούσες συνθήκες για την προσπάθεια διατήρησής του (Claudio D. Rosa¹ & Silvia Collado² & Christiana Cacicieri Profice 2018)

2.2 Μεθοδολογία της έρευνας

Η μεθοδολογία η οποία προτείνεται στην έρευνα περιλαμβάνει τις ακόλουθες φάσεις:

- *Προκαταρκτική Ανάλυση:*

Ο πληθυσμός (N) της έρευνας μας απευθύνεται σε άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18 ετών και άνω κυρίως από το Νομό Λάρισας καθώς η γνώση και η γνώμη των οποίων θα εκτιμηθεί και θα συνυπολογισθεί καθ' όλη την πορεία της παρούσης έρευνας. Το μέγεθος του δείγματος (n) ήταν 94 άτομα και η μέθοδος δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε ήταν η Δειγματοληψία χωρίς πιθανότητες (Δειγματοληψία ευκολίας). Η μέθοδος συλλογής των δεδομένων,

που χρησιμοποιήσαμε ήταν η μέθοδος της δημοσκόπησης και το όργανο συλλογής των δεδομένων αυτών ήταν το ερωτηματολόγιο. Ο χρόνος πραγματοποίησης της έρευνας ήταν Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2019.

▪ *Πραγματοποίηση έρευνας:*

Στο επόμενο στάδιο περιλαμβάνει την δημιουργία του ερωτηματολογίου πάνω στο οποίο στηρίχτηκε η έρευνα της παρούσας διατριβής. Το ερωτηματολόγιο στηρίχτηκε κατά βάση στην μεθοδολογία με την οποία εκτιμάται το NEP (New Ecological Paradigm – NEP) που αποτελεί μια κλίμακα μέτρησης και κατανόησης μια οικολογικής παγκόσμιας αντίληψης. Χρησιμοποιείται ευρέως στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, στις δράσεις αναψυχής και σε άλλες δραστηριότητες όπου οι διαφορές στις συμπεριφορές και στις στάσεις των ανθρώπων απέναντι σε οικολογικά θέματα πιστεύεται ότι μπορεί να εξηγηθεί από υποκρύπτουσες αξίες. Η κλίμακα αυτή έχει δομηθεί από ατομικές αποκρίσεις που προέρχονται από δεκαπέντε δηλώσεις που μετρούν συμφωνίες και ασυμφωνίες.

Κατά την διάρκεια διαμόρφωσης του ερωτηματολογίου λήφθηκαν υπόψη κατά κύριο λόγο τα σημεία που αναπτύχθηκαν ήδη στα πλαίσια του μοντέλου υλοποίησης της έρευνας.

▪ *Σύνοψη αποτελεσμάτων:*

Σε αυτό το στάδιο συγκεντρώνονται τα αποτελέσματα της πραγματοποιηθείσας έρευνας και παρουσιάζονται στατιστικά και με γραφήματα.

▪ *Επεξεργασία με χρήση πολυκριτηρίου συστήματος αξιολόγησης:*

Η εφαρμογή διαφόρων στατιστικών τεχνικών ανάλυσης μιας έρευνας στα πλαίσια του προγράμματος SPSS. Οι τεχνικές ανάλυσης των δεδομένων που επιλέξαμε για αυτήν την εργασία ήταν το τεστ X^2 δηλαδή το Analyze Descriptive Statistics, Frequencies.

▪ *Συμπεράσματα:*

Στο τελευταίο στάδιο της έρευνας περιλαμβάνει την ανάλυση των αποτελεσμάτων καθώς επίσης και την εξαγωγή των τελικών συμπερασμάτων.

3.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο τρίτο μέρος της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας θα γίνει αναφορά και ανάλυση των δεδομένων και των αποτελεσμάτων όπως αυτά προέκυψαν από τις αποκρίσεις των ερωτηθέντων στα ερωτηματολόγια που στάλθηκαν ή και στις προσωπικές συνεντεύξεις. Σε κάθε περίπτωση σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι προσωπικές πεποιθήσεις των ατόμων του δείγματος σχετικά με την κατάσταση της ζωτικότητας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και του βαθμού απώλειάς της, όπως επίσης και των αιτιών που την υποβαθμίζουν.

Τελευταία άλλα όχι λιγότερο σημαντική είναι η προσπάθεια της έρευνας μέσω των ερωτηματολογίων να διερευνηθεί το αξιακό σύστημα που έχει το δείγμα και την στάση του απέναντι στην σημαντικότητα που έχει η θαλάσσια βιοποικιλότητα και η αποτύπωση αυτής της αξίας τόσο σε άυλο όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

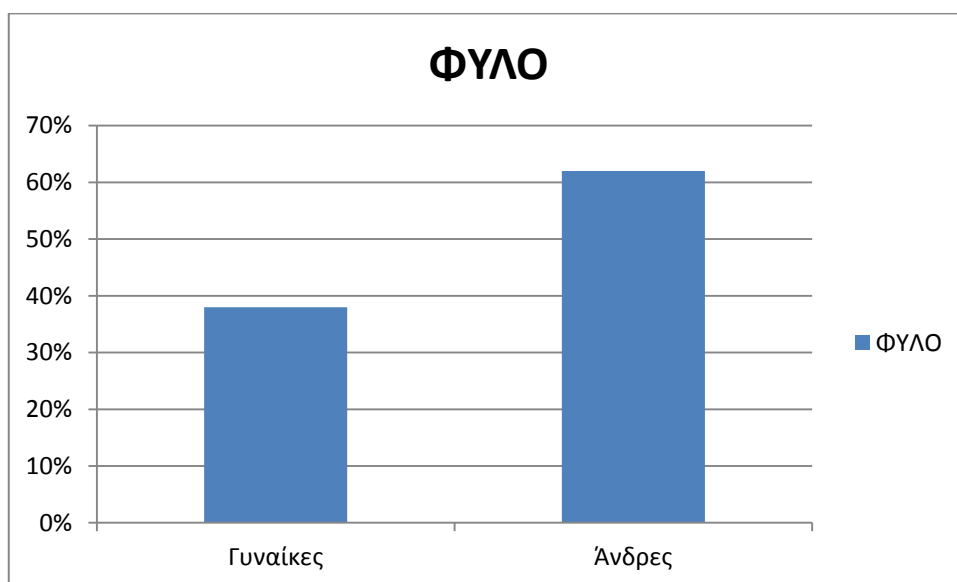
3.1 αποτύπωση κοινωνικών, δημογραφικών και οικονομικών στοιχείων των συμμετεχόντων

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελούνταν από ερωτήσεις που σκοπό είχαν να συλλεχθούν πληροφορίες σχετικά με το κοινωνικοοικονομικό προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα, όπως το φύλλο, η ηλικία, το επίπεδο

σπουδών, η επαγγελματική δραστηριότητα, η οικογενειακή κατάσταση, το μέσο μηνιαίο και οικογενειακό εισόδημα.

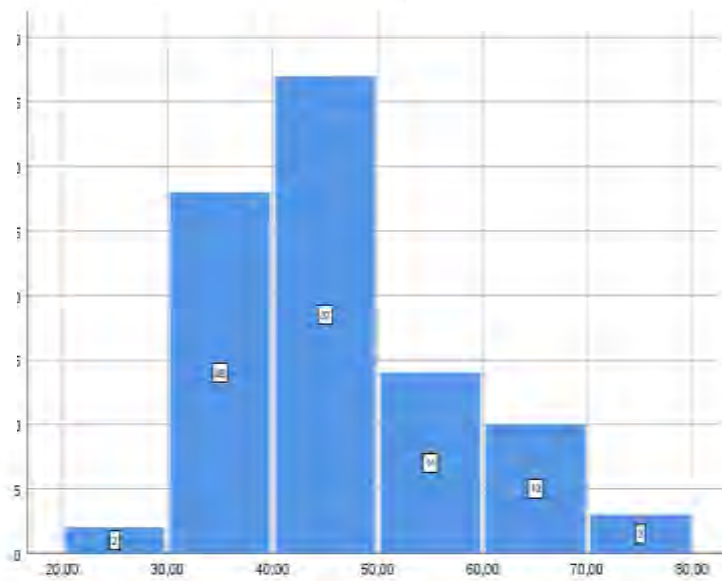
Για τους 94 από τους ερωτηθέντες που κλήθηκαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο με θέμα «Μη οικονομικά κίνητρα απόδοσης αξίας για την διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας», παρουσιάζονται τα παρακάτω αποτελέσματα.

- Στην πρώτη ερώτηση των περιγραφικών στοιχείων ζητήθηκε η αποτύπωση του φύλου του κάθε συμμετέχοντος και με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν οι 36 από τους 94 (38%) ήταν γυναίκες και οι 58 από τους 94 (62%) ήταν άνδρες. Παρατηρείται μια μεγαλύτερη συμμετοχή του ανδρικού πληθυσμού μολονότι ισομοιράστηκαν οι αποστολές των ερωτηματολογίων στα δύο φύλα.

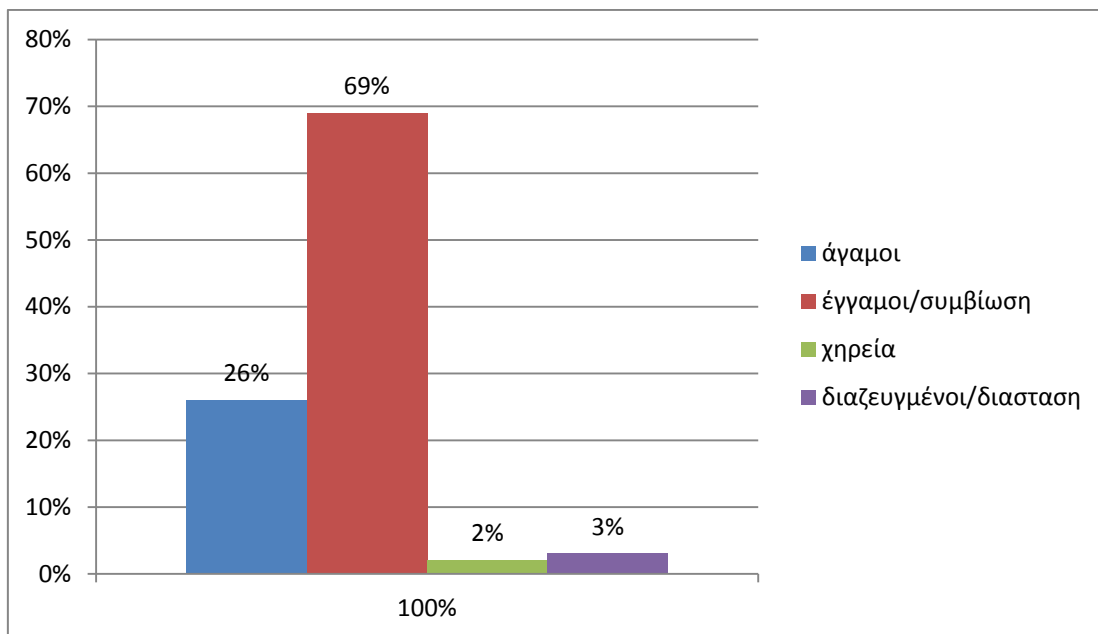
Σχήμα 1: Φύλο συμμετεχόντων στην έρευνα

- Στο επόμενο σημείο της αποτύπωσης των κοινωνικών, δημογραφικών και οικονομικών στοιχείων έγινε η ηλικιακή αποτύπωση. Η μέση ηλικία των ερωτηθέντων είναι 45,3 έτη ενώ το εύρος τιμών ήταν από 20 ετών (η νεότερη συμμετέχουσα) έως 80 (ο μεγαλύτερος συμμετέχων). Το τυπικό άτομο είναι ηλικίας περίπου 45 ετών

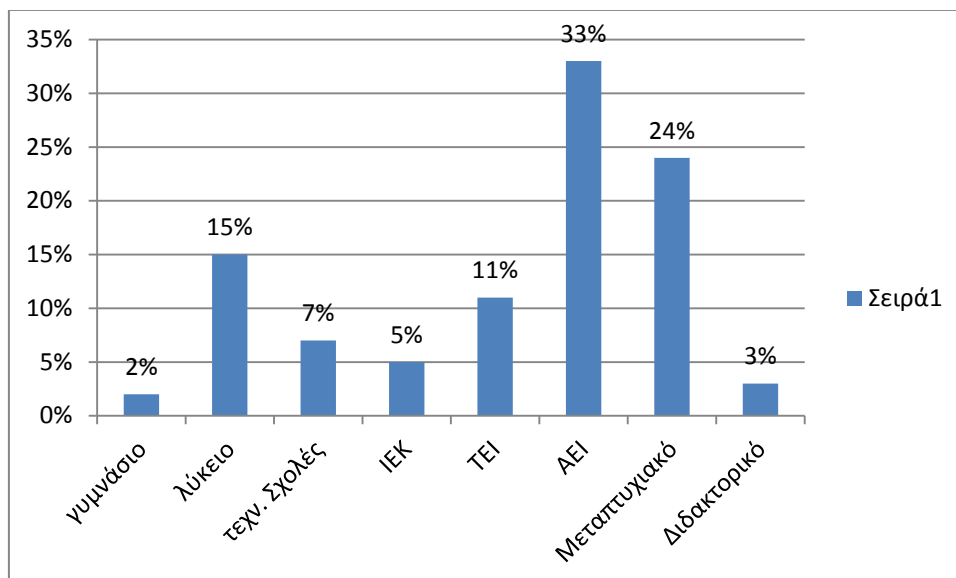
Σχήμα 2: Ηλικία συμμετεχόντων στην έρευνα

- Στο πεδίο της οικογενειακής κατάστασης το 26% των ερωτηθέντων ήταν άγαμοι/ες (1) ενώ το 69% ήταν έγγαμοι (2), το 2% σε χηρεία (3) και το υπόλοιπο 3% (4) σε διάσταση ή διαζευγμένοι. Το τυπικό άτομο του δείγματος είναι παντρεμένο ή δεσμευμένο.

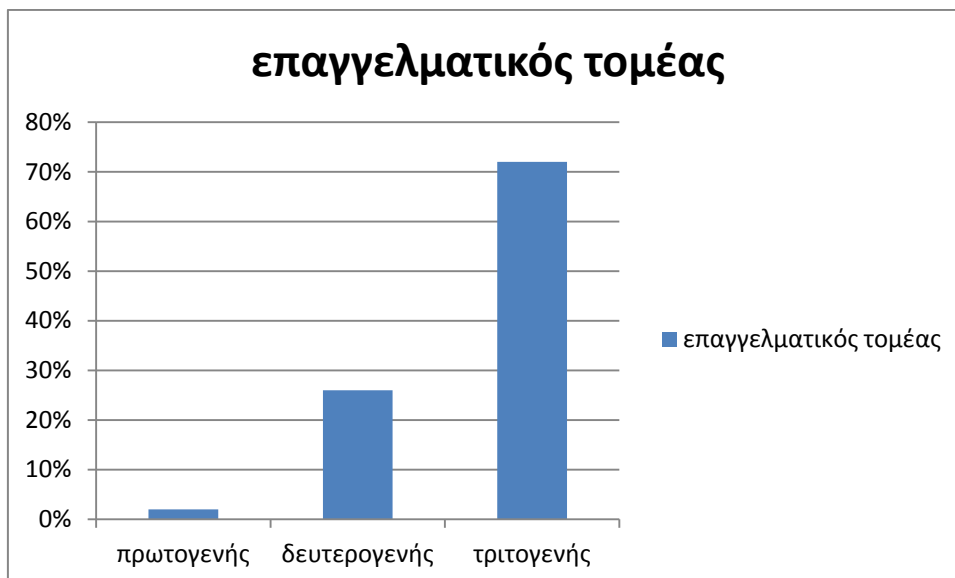
Σχήμα 3: οικογενειακή κατάσταση ατόμων δείγματος

- Όσον αφορά το επίπεδο σπουδών των συμμετεχόντων το 2% ήταν απόφοιτοι γυμνασίου (2), το 15% ήταν απόφοιτοι λυκείου (3), το 7% ήταν απόφοιτοι Τεχνικών Σχολών (4), το 5% ήταν απόφοιτοι ΙΕΚ (5), το 11% ήταν απόφοιτοι ΤΕΙ (6) το 33% απόφοιτοι ΑΕΙ (7), το 24% κάτοχοι ενός ή περισσότερων μεταπτυχιακών τίτλων (8) και το 3% κάτοχοι διδακτορικού τίτλου (9) . Το τυπικό άτομο του δείγματος έχει τριτοβάθμια τουλάχιστον εκπαίδευση.

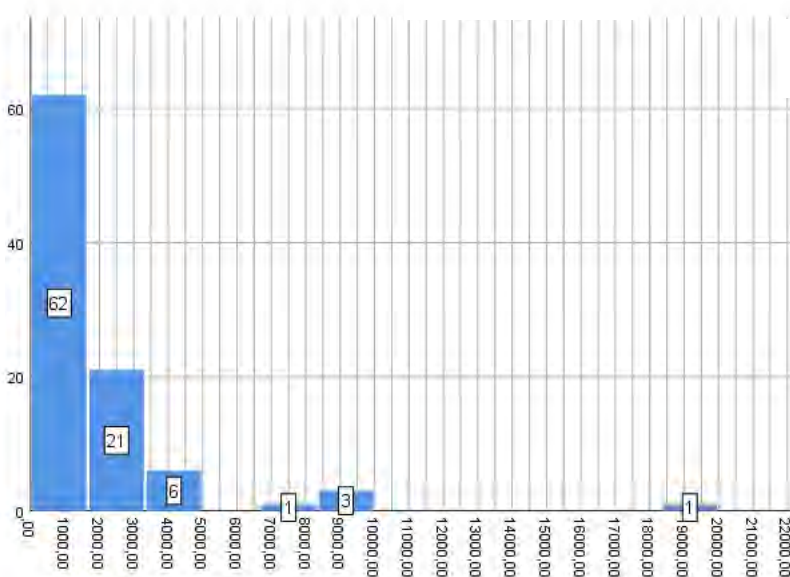
Σχήμα 4: επίπεδο σπουδών ατόμων δείγματος

- Στο πεδίο που αφορούσε τον επαγγελματικό τομέα δραστηριότητας το 2% δραστηριοποιούνταν στον Πρωτογενή τομέα (γεωργία, αλιεία κτηνοτροφία κλπ), το 26% στον Δευτερογενή τομέα (Βιοτεχνία, Βιομηχανία, Μεταποίηση) και το 72% στον Τριτογενή τομέα (Υπηρεσίες). Το τυπικό άτομο του δείγματος εργάζεται ή απασχολείται στον τριτογενή τομέα.

Σχήμα 5: Τομέας επαγγελματικής δραστηριότητας συμμετεχόντων στην έρευνα

- Στο πεδίο που αφορούσε το προσωπικό εισόδημα το 66% είχε εισόδημα μέχρι 1.500,00€ και το 22% είχε εισόδημα μεταξύ 2.000,00 – 3.000,00€ ενώ το μέγιστο εισόδημα που καταγράφηκε ήταν των 20.000,00€. Το τυπικό άτομο του δείγματος έχει προσωπικό εισόδημα μέχρι 1.500,00€

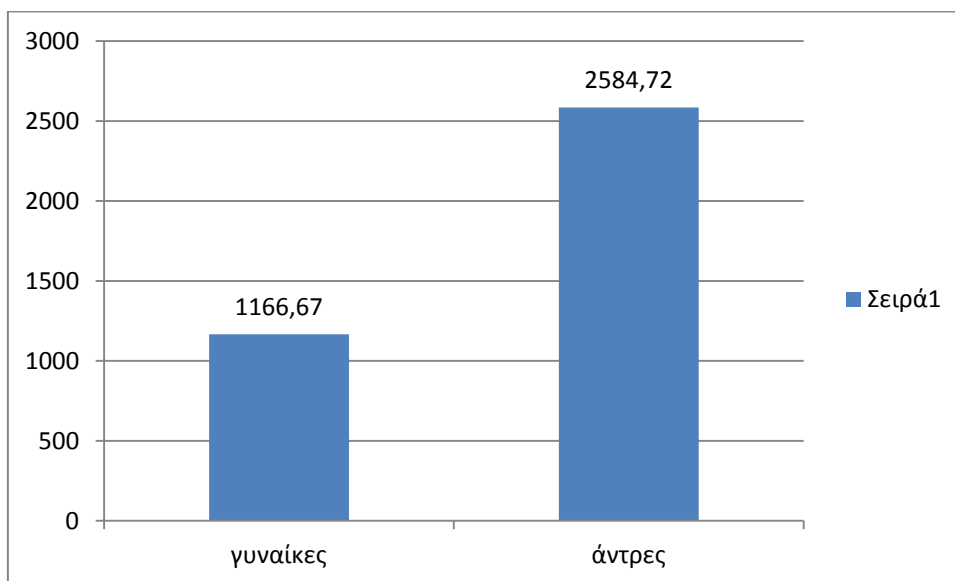

Σχήμα 6: Κατηγοριοποίηση δείγματος με εισοδηματικά κριτήρια (σε ευρώ)

- Μια άλλη υπόθεση που διερευνήθηκε για κοινωνικο – οικονομικούς σκοπούς και πέρα από τα στενά όρια της έρευνας, είναι αυτή της ανισοκατανομής του εισοδήματος μεταξύ των δύο φύλων. Δυστυχώς επιβεβαιώνεται ότι οι αμοιβές στην περιοχή της Λάρισας διαφοροποιούνται μεταξύ ανδρών και γυναικών όπως φαίνεται παρακάτω από τα ιστογράμματα ανισοκατανομής. Στην συγκεκριμένη αναζήτηση έγινε έλεγχος συσχέτισης των δύο μεταβλητών μεταξύ φύλου και εισοδήματος. Τα αποτελέσματα όπως φαίνεται στα κάτωθι ιστογράμματα δείχνουν μεγαλύτερη ανισοκατανομή του εισοδήματος για τις γυναίκες, απ' ότι για τους άνδρες

Γυναίκες

Άνδρες

Σχήμα 8: Ανισοκατανομή του εισοδήματος μεταξύ γυναικών και ανδρών του δείγματος (μέσο εισόδημα)

3.2 αποτύπωση των αξιακών αποτιμήσεων των συμμετεχόντων με βάση την κλίμακα NEP (New Ecological Paradigm)

Στο συγκεκριμένο τμήμα της εργασίας γίνεται η ανάλυση των απαντήσεων των ερωτηθέντων σε σχέση με τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την σχέση του ανθρώπου με την φύση και τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Στην ουσία στηρίζεται στην κλίμακα αξιολόγησης NEP όπου υπάρχουν 15 δηλώσεις (statements) με τις οποίες οι συμμετέχοντες συμφωνούν ή διαφωνούν με διαβάθμιση (διαφωνώ πολύ, διαφωνώ, ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, συμφωνώ, συμφωνώ πολύ) και η παραγοντική ανάλυση των δηλώσεών τους αποδίδει στατιστική σημαντικότητα και συσχέτιση όταν αυτές προκύπτουν και δίνει την δυνατότητα για περαιτέρω αναλύσεις.

Κατά συνέπεια μέσω στατιστικής ανάλυσης έγινε ανάλυση παραγόντων (factor analysis) για τις δηλώσεις που έγιναν από τους ερωτώμενους όπου κατέδειξε μια σημαντική συσχέτιση μεταξύ των απαντήσεων που αναγνωρίζουν την θεώρηση “ο άνθρωπος πάνω από την φύση (man over nature)”. (Claudio D. Rosa¹ & Silvia Collado² & Christiana Cabicieri Profice¹ 2018)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω άλλα και με το ερωτηματολόγιο που παρατίθεται στο τέλος της εργασίας οι μεταβλητές 7.6, 7.8, 7.10, 7.12 και 7.14 δείχνουν την αντίληψη που έχει ο άνθρωπος για την σχέση του με την φύση, μια αντίληψη που είναι σχέση κυριαρχίας, εκμετάλλευσης και μονοδιάστατη στο τμήμα μόνο των δικαιωμάτων που έχει ο άνθρωπος σε σχέση με την φύση και τα θαλάσσια οικοσυστήματα. (Don E. Albrecht 1982)

Είναι προφανές και περιγράφεται και παρακάτω (κυρίως στις ερωτήσεις 9 και 17) ότι υπάρχει σύγχυση μεταξύ του “γνωρίζω τι είναι περιβάλλον και θαλάσσια βιοποικιλότητα” και της πραγματικής διάστασης του περιβάλλοντος.

Παραγοντική ανάλυση NEP δηλώσεων στις απαντήσεις του δείγματος

	1	2	3	4	5	6
ΔΗΛΩΣΗ 1	-,087	,212	,845	,077	-,046	-,051
ΔΗΛΩΣΗ 2	-,534	,241	,574	,137	,048	,005
ΔΗΛΩΣΗ 3	-,484	,377	-,200	,280	,110	,093
ΔΗΛΩΣΗ 4	-,154	,609	-,015	-,316	-,284	-,161
ΔΗΛΩΣΗ 5	-,292	,536	-,250	-,163	-,449	,190
ΔΗΛΩΣΗ 6	,522	,530	-,039	,223	,069	,160
ΔΗΛΩΣΗ 7	-,366	,282	,019	,175	,447	-,238
ΔΗΛΩΣΗ 8	,590	,307	,115	-,413	-,140	,065
ΔΗΛΩΣΗ 9	,089	,131	-,167	,716	-,393	,081
ΔΗΛΩΣΗ 10	,621	,311	,043	,414	,019	-,088
ΔΗΛΩΣΗ 11	-,002	,392	-,430	,000	,462	-,255
ΔΗΛΩΣΗ 12	,630	,256	,272	-,080	,108	-,324
ΔΗΛΩΣΗ 13	,159	,195	,098	-,124	,395	,822
ΔΗΛΩΣΗ 14	,579	-,306	,093	,299	-,033	,084
ΔΗΛΩΣΗ 15	,605	,009	-,142	-,188	,036	-,103

Μέθοδος Εξαγωγής: Ανάλυση Κύριων Συνιστωσών. (α. εξαγωγή 6 συνιστωσών)

Πίνακας 1

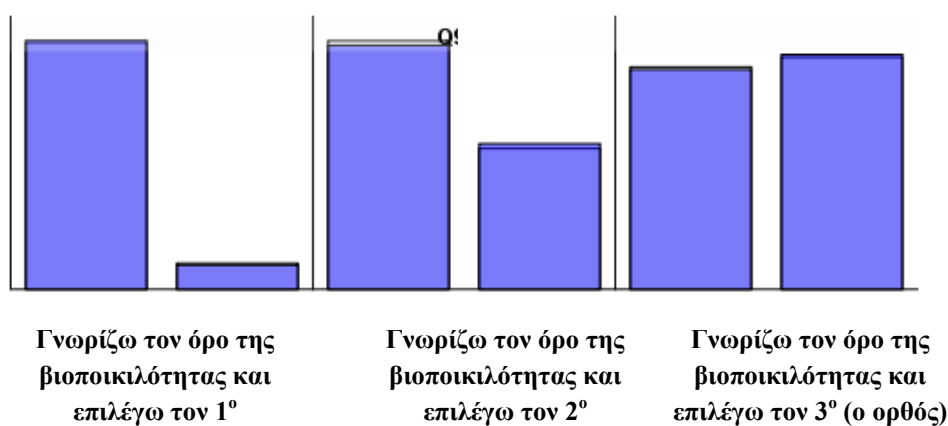
Η μερική αποτυχία της κλίμακας NEP για την αποτύπωση της αξίας που αποδίδει ο άνθρωπος στην φύση, ερμηνεύεται και από την ερώτηση 9 η οποία είναι δομημένη σε δύο σκέλη προκειμένου να ενισχύσει ή να αποδομήσει τις

δηλώσεις των ερωτώμενων στην κλίμακα NEP. Επομένως ενώ το πρώτο σκέλος της αποτελείται από μια κλειστού τύπου ερώτηση:

- Γνωρίζεται τον όρο της βιοποικιλότητας; ΝΑΙ ΟΧΙ

Στην συγκεκριμένη ερώτηση το σύνολο σχεδόν του δείγματος απάντησε ΝΑΙ, δηλαδή ότι γνωρίζει τον όρο με τον οποίο περιγράφεται η βιοποικιλότητα.

Το δεύτερο σκέλος αποτελείται από δηλώσεις όπου επαληθεύεται η ορθότητα της παραπάνω απάντησης και ενώ υπάρχει σχεδόν καθολική δήλωση στο δείγμα ότι γνωρίζει τον όρο της βιοποικιλότητας όταν ζητήθηκε να τον περιγράψουν μέσα από τρεις δηλώσεις (statements) το ορισμό που αποδίδει καλύτερα τον όρο, τα αποτελέσματα που εξήχθησαν ήταν πολύ μοιρασμένα ανάμεσα στις τρεις δηλώσεις όπως φαίνεται και στο ιστόγραμμα.

Σχήμα 8.

Επιπρόσθετα η παραπάνω απαντήσεις των ερωτώμενων δεν έχουν στατιστική σημαντικότητα γιατί όπως φαίνεται από τον έλεγχο που έγινε με χ^2 στον παρακάτω πίνακα ο συντελεστής α είναι μη στατιστικά σημαντικός.

Έλεγχος χ^2					
	τιμή	Βαθμοί ελευθερίας	Στατιστική σημαντικότητα		
Pearson χ^2	2,020 ^a	1	,155		
Συντελεστής συνέχειας ^b	,180	1	,671		
Συντελεστής πιθανότητας	1,342	1	,247		
Αποτελέσματα ελέγχου Fisher				,263	,263
Γραμμική συσχέτιση	1,999	1	,157		
Αριθμός δείγματος	94				

Πίνακας 2

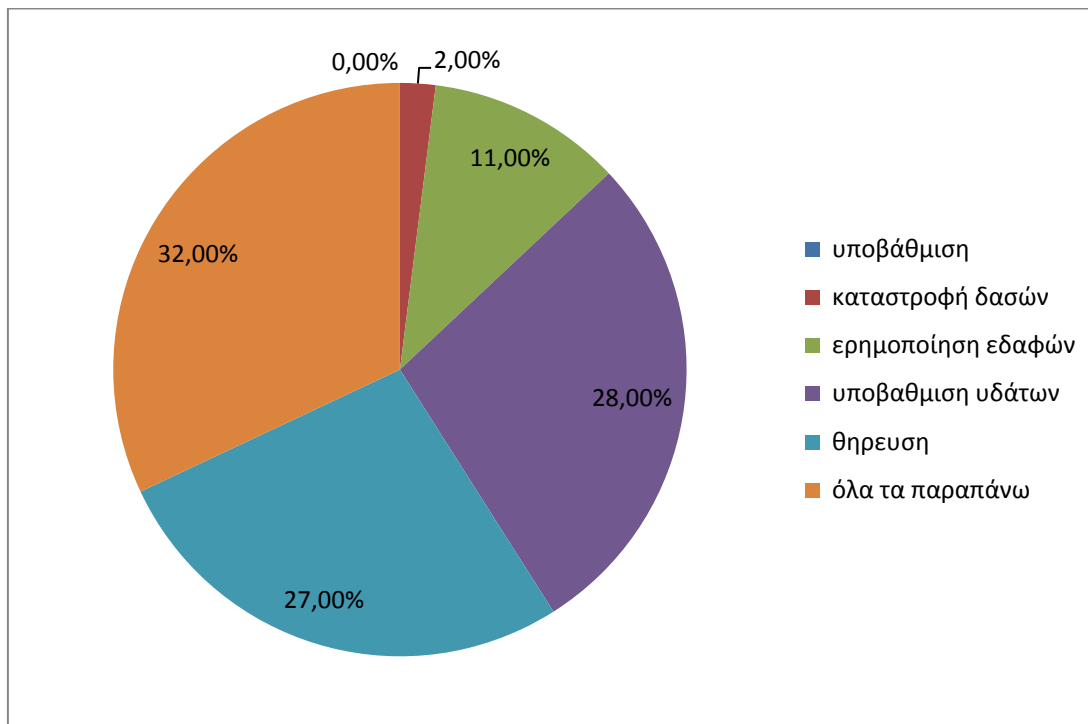
Τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι γνωρίζουν τι σημαίνει βιοποικιλότητα αλλά στην ουσία δεν γνωρίζουν επακριβώς τον ορθό ορισμό και απλά έχουν μια άποψη φυσικά όχι ξεκάθαρη σχετικά με τον ορθό ορισμό (Don E. Albrecht 1982).

3.3 Αποτύπωση των εκτιμήσεων των συμμετεχόντων σε σχέση με την αλληλεπίδραση ανθρώπου – θαλάσσιων οικοσυστημάτων

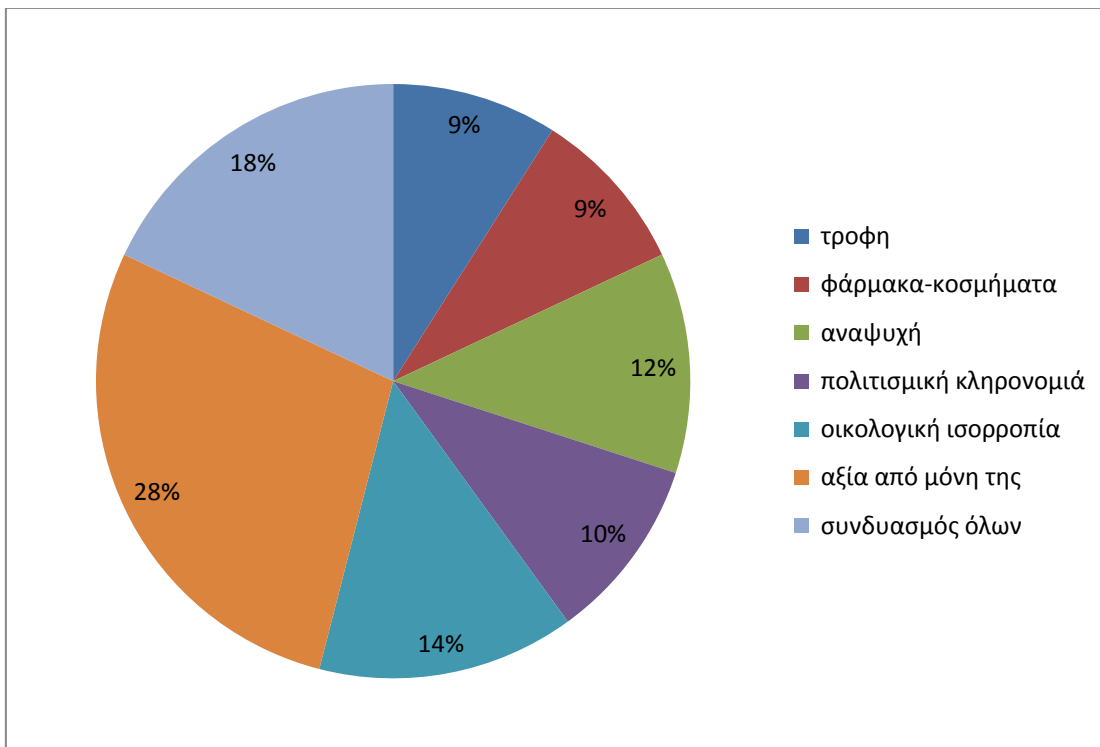
Στο συγκεκριμένο τμήμα της εργασίας επιχειρείται η διερεύνηση της άποψης που έχουν οι συμμετέχοντες για το πόσο σημαντική είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπου και θαλάσσιων οικοσυστημάτων, αν επηρεάζεται θετικά αρνητικά ή ουδέτερα και κατά πόσο υπάρχει συναντίληψη των ερωτώμενων για τις απειλές που αντιμετωπίζουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα είτε στο σύνολό τους, είτε κατά τόπους. Οι ερωτήσεις που αφορούν την ανάλυση αυτή είναι 6 στο σύνολό τους:

- Στην ερώτηση για το ποιες είναι οι αιτίες μείωσης της βιοποικιλότητας του πλανήτη το 28% δήλωσε ότι ευθύνεται η υποβάθμιση των υδάτων, το 27% η υπεραλίευση και η θήρευση, το 11% η ερημοποίηση των εδαφών ενώ το μεγαλύτερο

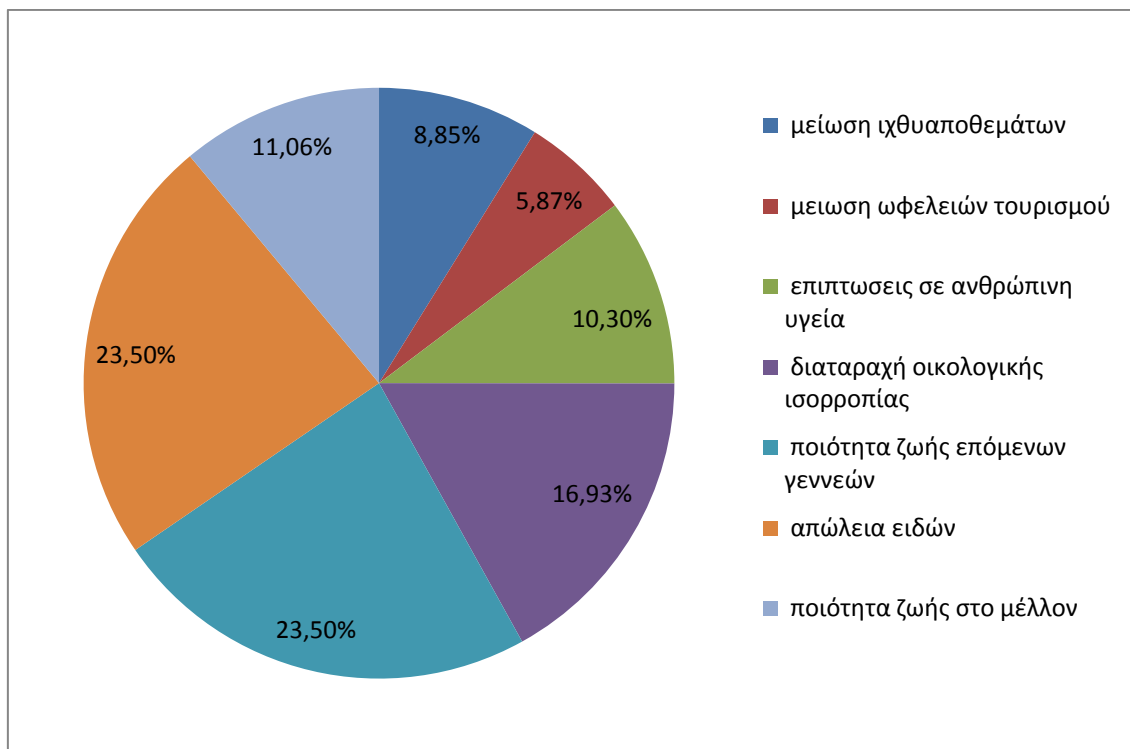
ποσοστό 32% ότι όλοι οι προαναφερόμενοι παράγοντες ευθύνονται ενώ το 2% δήλωσε ότι ευθύνεται η καταστροφή των δασών.

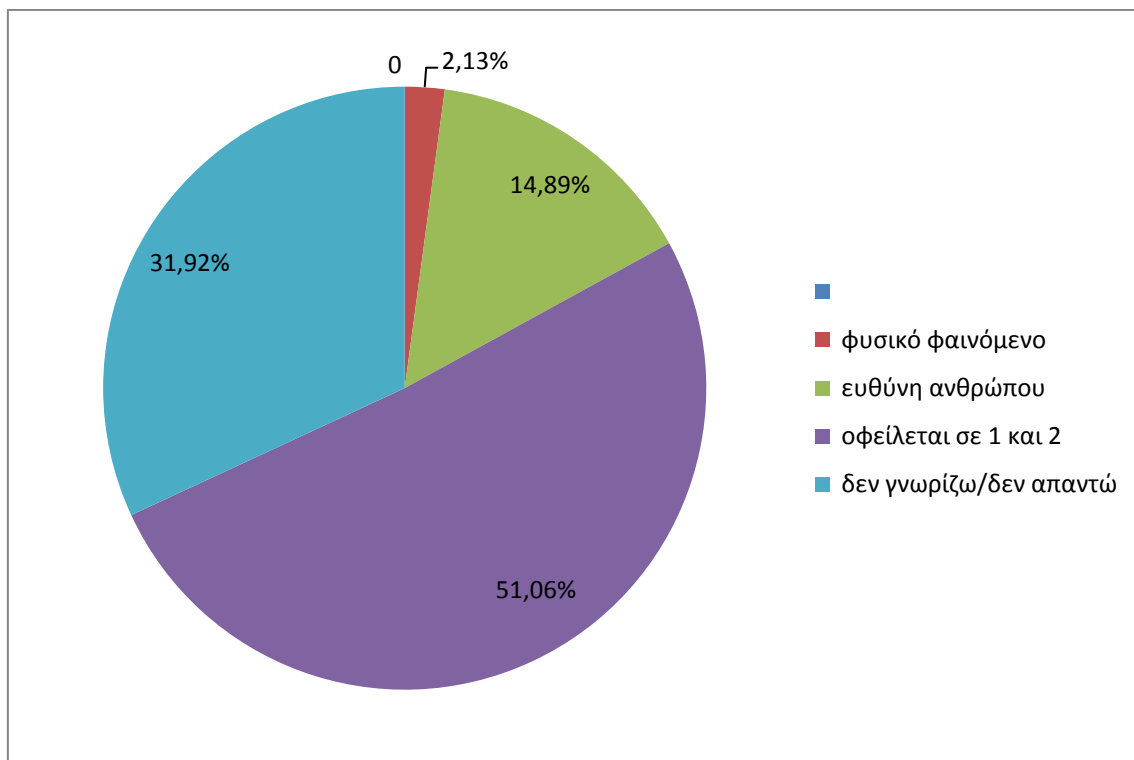
- Στην ερώτηση για το πώς αντιλαμβανόμαστε την χρησιμότητα της θαλάσσιας βιοποικιλότητας το 28% που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε ότι έχει αξία από μόνη της, κάτι που είναι πολύ ενθαρρυντικό, ενώ το 14% δήλωσε ότι είναι σημαντική για την οικολογική ισορροπία, ένα αθροιστικά 18% ότι είναι σημαντική για την τροφή και την φαρμακολογία – κοσμετολογία, το 12% ότι είναι σημαντικό για την αναψυχή του ανθρώπου, το 10% για την διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς ενώ ένα αξιοσημείωτο 18% δήλωσε ότι η θαλάσσια βιοποικιλότητα είναι σημαντική για όλους τους παραπάνω λόγους χωρίς να εξειδικεύσουν κάποια σαφή προτίμηση.

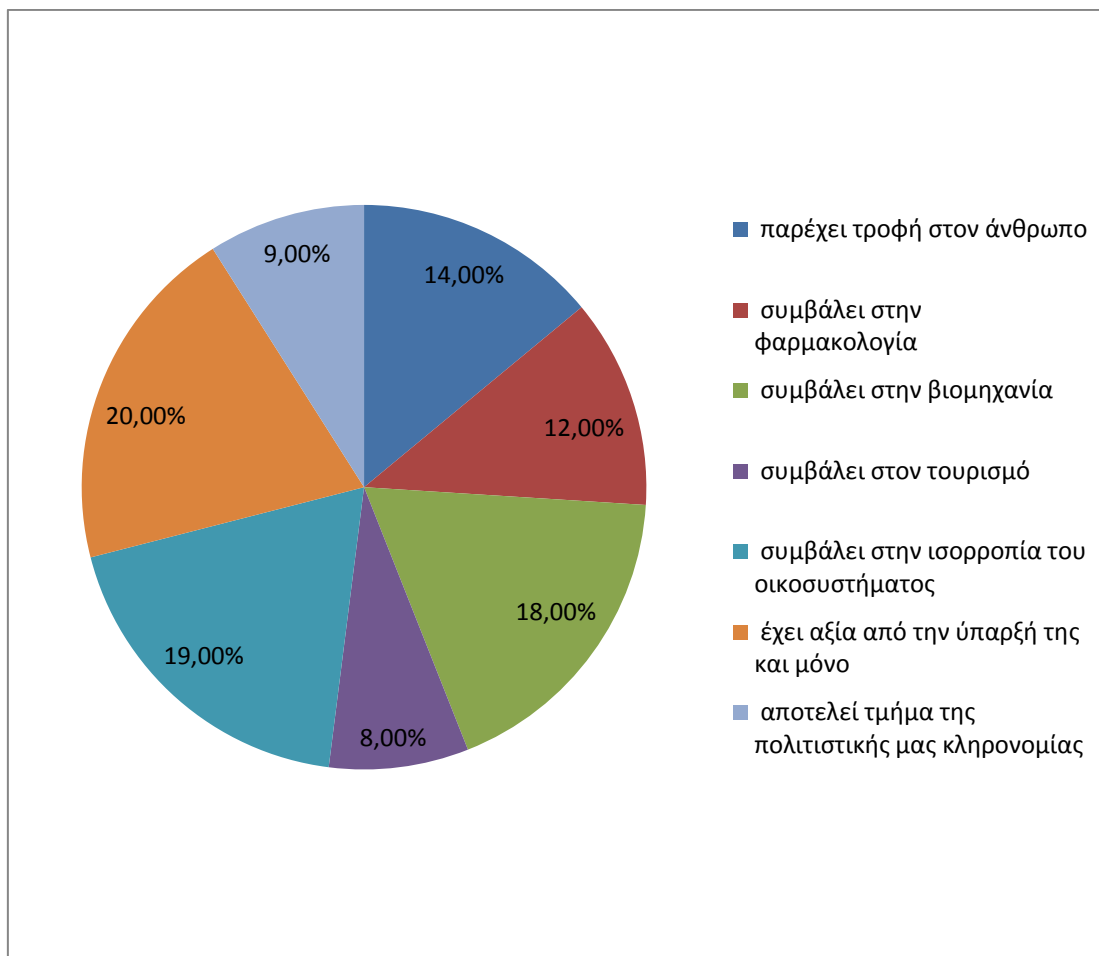
- Στην ερώτηση για το αν η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας έχει σημαντικές συνέπειες τόσο για τον άνθρωπο όσο και για το φυσικό περιβάλλον γενικότερα και να αξιολογηθούν αυτές οι συνέπειες της απώλειας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε σχέση με την σημασία της το 23,5% δήλωσε ότι η απώλεια των ειδών είναι η σημαντικότερη και το ίδιο ποσοστό δήλωσε πως η υποβάθμιση της ζωής των επόμενων γενεών. Το 16,92% δήλωσε πως σημαντική συνέπεια είναι η διαταραχή της οικολογικής ισορροπίας, το 11,06 η ποιότητα της ζωής στο μέλλον, το 10,3% οι επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, το 8,85% η μείωση των ιχθυαποθεμάτων και το 5,87 η μείωση των ωφελειών από τον τουρισμό.

- Στην ερώτηση για το που πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι οφείλεται η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε σχέση με την σημασία της οι ερωτώμενοι σε ποσοστό 51,06% δήλωσαν ότι είναι τόσο φυσικό φαινόμενο όσο και ότι ο άνθρωπος με τις δραστηριότητες που αναπτύσσει ευθύνεται και αυτός. Το 31,92% δήλωσε ότι δεν γνωρίζει/δεν απαντά στο πού οφείλεται η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας ενώ το 2,13% δήλωσε ότι πρόκειται για φυσικό φαινόμενο και το 14,89% ότι αποτελεί ευθύνη του ανθρώπου. Με βάση αυτό το μικρό ποσοστό μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι το μεγαλύτερο ποσοστό που πιστεύει ότι η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας οφείλεται και στον άνθρωπο και σε φυσικά φαινόμενα στην ουσία θεωρούν ίσως ότι κατά κύριο λόγο ευθύνεται πρώτα ο άνθρωπος και απλά συμπληρώνουν τα φυσικά φαινόμενα με την επίδρασή τους την απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας.

- Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι η θαλάσσια βιοποικιλότητα έχει οικονομική αξία οι απαντήσεις ήταν κατακερματισμένες χωρίς σαφή ροπή και το μεγαλύτερο ποσοστό 20% δήλωσε ότι η θαλάσσια βιοποικιλότητα έχει αξία μόνο από την ύπαρξή της και μόνο ακολουθώντας από ένα ποσοστό της τάξης του 19% που θεωρεί ότι συμβάλει στην ισορροπία του οικοσυστήματος και ένα 18% που θεωρεί ότι συμβάλει στην ανάπτυξη της βιομηχανίας. Το 14% θεωρεί ότι η αξία της έγκειται στο γεγονός ότι προσφέρει τροφή για τον άνθρωπο, το 12% ότι συμβάλει στην ανάπτυξη της φαρμακολογίας, το 9% ότι αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και το 8% ότι συμβάλει στην ανάπτυξη του τουρισμού.

- Η τελευταία ερώτηση αυτού του σκέλους είχε αναφορά στην ευρύτερη έννοια του φυσικού περιβάλλοντος που είναι μια έννοια λιγότερο εξειδικευμένη σε σχέση με την έννοια του θαλάσσιου οικοσυστήματος, διότι η έρευνα θέλησε να διευκρινίσει και στην ουσία να επαληθεύσει αν όντως οι ερωτώμενοι έχουν σαφή άποψη για την ορθότητα των εννοιών της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και του φυσικού περιβάλλοντος. Επομένως αυτή η ερώτηση είναι δομημένη πάλι σε δύο σκέλη:
 - η πρώτη αποτελείται από μια κλειστού τύπου ερώτηση για το αν γνωρίζει ο ερωτώμενος τον όρο “φυσικό περιβάλλον” με απαντήσεις ΝΑΙ και ΟΧΙ

Πάλι σχεδόν στο σύνολό του το δείγμα απάντησε ΝΑΙ.

Η συνοδευτική ερώτηση αποτελούνταν από τρεις δηλώσεις (statements) και αποτύπωναν ορισμούς της έννοιας ‘‘φυσικό περιβάλλον’’ αλλά μόνο μια ήταν η επιστημονικά ορθή. Και σε αυτήν την περίπτωση υπήρξε διασπορά απαντήσεων μεταξύ των τριών δηλώσεων η οποία όμως ήταν εμφανώς μικρότερη σε σχέση με την έννοια του όρου της βιοποικιλότητας η οποία αξιολογείται με βάση δύο παράγοντες:

- 1) Ο πρώτος παράγοντας είναι ότι η έννοια του φυσικού περιβάλλοντος είναι απλούστερη σε σχέση με την έννοια και το ορισμό αυτής για την βιοποικιλότητα με αποτέλεσμα να είναι πιο κατανοητή καθώς ο ερωτώμενος διάβασε και τις τρεις δηλώσεις επιλέγοντας την μία από αυτές.
- 2) Ο δεύτερος παράγοντας έχει να κάνει με το γεγονός ότι ο ερωτώμενος αντιμετώπισε την δυσκολότερη έννοια της βιοποικιλότητας στην αρχή του ερωτηματολογίου όπου δεν είχε ακόμα αλληλεπιδράσει με τις άλλες ερωτήσεις ενώ η ερώτηση για τον όρο του φυσικού περιβάλλοντος είναι προς το τέλος του ερωτηματολογίου και αφού ο ερωτώμενος διήλθε από μια διαδικασία σκέψης, τριβής και προβληματισμού, είχε περισσότερο συγκροτημένη άποψη για το συγκεκριμένο θέμα.

3.4 αποτύπωση των εκτιμήσεων των συμμετεχόντων σε σχέση με την ανάγκη για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

Στην τελευταία ερώτηση με την οποία κλείνει η παρούσα ερευνητική διαδικασία είχε σαν στόχο να προσπαθήσει να εξάγει συμπεράσματα σε σχέση με την αξιοπιστία των

απαντήσεων του δείγματος. Ήταν δομημένη πάλι με την μορφή δήλωσης με την οποία το δείγμα θα έπρεπε να επιλέξει στην κλίμακα διαβάθμισης από 1 (διαφωνώ απόλυτα) έως 5 (συμφωνώ απόλυτα). Η κύρια απάντηση στην οποία το δείγμα έπρεπε να τοποθετηθεί ήταν για το αν πρέπει να προστατευθεί το φυσικό περιβάλλον και να αιτιολογηθεί μέσα από προτυπωμένες δηλώσεις.

Έγινε στατιστική επεξεργασία με την μέθοδο της παραγοντικής ανάλυσης (factor analysis) και σύμφωνα με τον πίνακα αποτελεσμάτων που παρουσιάζεται παρακάτω υπάρχει στατιστική σημαντικότητα για τις δηλώσεις 2,1,4 και 3 όπου εξηγείται η συσχέτιση με βάση την αναγκαιότητα που υπάρχει για την διατήρηση της βιοποικιλότητας για τον άνθρωπο αντιλαμβανόμενος ότι αποτελεί πλέον αναγκαίο όρο ευημερίας.

Παραγοντική ανάλυση για την τελευταία σειρά τοποθετήσεων

Για ποιο λόγο πρέπει να προστατευθεί το φυσικό περιβάλλον						
ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΑΡΧΙΚΕΣ Eigenvalues			ΕΞΑΓΩΓΗ ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΩΝ χ^2		
	ΣΥΝΟΛΟ	% ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ %	ΣΥΝΟΛΟ	% ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ %
1	1,587	26,451	26,451	1,587	26,451	26,451
2	1,305	21,754	48,205	1,305	21,754	48,205
3	,933	15,556	63,761			
4	,889	14,809	78,571			
5	,680	11,332	89,903			
6	,606	10,097	100,000			

Πίνακας 3

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ενώ στην πρώτη παραγοντική ανάλυση που έγινε στην ερώτηση με τις δηλώσεις NEP όπου υπήρχε μια ‘επιθετική’ προσέγγιση στις απαντήσεις, εδώ στην τελευταία παρατηρείται μια διαφορετική

προσέγγιση περισσότερο φιλική και αποδεκτή για τις ανάγκες του περιβάλλοντος από τους ερωτώμενους, αναγνωρίζοντας κατά κάποιον τρόπο την σημαντικότητα που έχει αυτό για τους ίδιους.

Η προαναφερόμενη παρατήρηση μπορεί να γίνει στην βάση της λογικής ότι ο ερωτώμενος εκπαιδεύεται σιγά σιγά μέσα από την διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου με αποτέλεσμα να δίνει μεγαλύτερη προσοχή στα δεδομένα του όσο φτάνει προς το τέλος της συμπλήρωσης του, δείχνοντας εντονότερη ‘περιβαλλοντική συνείδηση’.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σχέση του ανθρώπου και η αλληλεπίδρασή του με το θαλάσσιο περιβάλλον είναι μακράιωνη και πολυδιάστατη. Ο άνθρωπος αρχικά επηρεάζεται από το θαλάσσιο περιβάλλον, τα ζωικά και φυτικά είδη του, τις γεωλογικές και κλιματολογικές συνθήκες. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο προσαρμόζει όσο μπορεί τη ζωή του, αντλεί την τροφή του, και δραστηριοποιείται τόσο στην παράκτια περιοχή όσο και πλέον και στις ανοιχτές θάλασσες με τρόπους και δράσεις που πριν μερικές δεκαετίες θα φαινόταν ανέφικτες. Πλέον επεμβαίνει και ο ίδιος σ' αυτό το χώρο, εκτρέφοντας είδη, εκμεταλλευόμενος τους φυσικούς πόρους που βρίσκονται στο θαλάσσιο περιβάλλον (πχ παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την κινητική δύναμη των κυμάτων) άλλα και πόρους που βρίσκονται κάτω από αυτό (πχ άντληση ορυκτών καυσίμων και φυσικού αερίου) προκαλώντας ή περιορίζοντας αλλαγές.

Η πεποίθηση που υπάρχει σήμερα είναι ότι ο άνθρωπος είναι ο εκμεταλλευτής του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Θα μπορούσε να τεκμηριωθεί η άποψη ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι η πρωταρχική αιτία κάθε μορφής ρύπανσης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και περιορισμού της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Όπου υπάρχει άνθρωπος εκεί αλλοιώνεται το περιβάλλον σπάνια θετικά, συνήθως αρνητικά.

Το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την υγεία μας. Ήδη από την αρχαιότητα, είχε γίνει αντιληπτή η σημαντικότητα και ο ρόλος που διαδραματίζει το περιβάλλον στην υγεία.

Στην εποχή μας έχει υπολογιστεί ότι το φυσικό περιβάλλον ευθύνεται κατά 20% για το αν είμαστε υγιείς ή άρρωστοι. Όσο δηλαδή και τα γονίδια μας. Ενώ, όμως, στο παρελθόν οι αλλαγές στα θαλάσσια οικοσυστήματα ήταν αργές και ο άνθρωπος είχε το χρόνο να προσαρμόζεται σε σημαντικό βαθμό σε αυτές, τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια επέκταση εκμετάλλευσης όλου το φάσματος των πόρων που βρίσκονται σε θαλάσσια περιβάλλοντα με υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, και πολλά άλλα που συντείνουν στη συνεχή υποβάθμιση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, σε κλιματολογικές αλλαγές και σε οικολογικές καταστροφές, έχουν αυξήσει δραματικά τις αρνητικές επιπτώσεις που ασκεί το σύγχρονο φυσικό περιβάλλον στην υγεία των ανθρώπων.

Η Κλιματική αλλαγή για την οποία υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός μελετών επηρεάζεται σίγουρα και από την υποβάθμιση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και οι άνθρωποι βιώνουν τις σημαντικές επιπτώσεις της οι οποίες είναι:

- Αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας κατά 0,85°C μέσα σε λιγότερο από 150 χρόνια.
- Οι ωκεανοί έχουν θερμανθεί, τα ποσά του χιονιού και του πάγου έχουν μειωθεί και το επίπεδο της θάλασσας έχει αυξηθεί.

- Ο βιολογικός κύκλος της ζωής των οργανισμών που ζουν σε θαλάσσια περιβάλλοντα έχει αλλάξει με απρόβλεπτες συνέπειες για τα είδη και την διατήρησή τους.
- Τρομακτική μείωση των ιχθυαποθεμάτων σε βαθμό που να καθίσταται πλέον αρνητικό το αναπαραγωγικό ισοζύγιο λόγω ανεξέλεγκτης υπεραλίευσης.

Από την άλλη πλευρά δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι χάρη στις προσπάθειες ορισμένων ανθρώπων, ένα μεγάλο μέρος του φυσικού κεφαλαίου έχει διατηρηθεί μέχρι τις μέρες μας. Υπάρχει αυξημένη δημόσια ανησυχία για το αποτέλεσμα που μπορεί να έχουν οι περιβαλλοντικές αλλαγές στην υγεία του κοινού.

Σήμερα, υπάρχουν εκατομμύρια οικολογικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις, μικρές και μεγάλες που δραστηριοποιούνται στην προώθηση οικολογικών προτάσεων και πρακτικών για την εξοικονόμηση του νερού, της ενέργειας και την προστασία του κλίματος, στους καθαρισμούς παραλιών, στη διατήρηση και διαχείριση οικολογικά ευαίσθητων περιοχών και στη στήριξη της βιωσιμότητας τοπικά.

Οι προσπάθειες της παγκόσμιας κοινότητας σήμερα εστιάζονται στην προσπάθεια διατήρησης και αποκατάστασης της ποιότητας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας έτσι ώστε αυτό να συνεχίζει να παρέχει τους φυσικούς του πόρους κατά τρόπο βιώσιμο.

Αρκετά είναι τα βήματα που έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της αύξησης ευαισθητοποίησης των πολιτών, ώστε να μην γίνονται σπατάλες και να διασφαλίζεται η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και η προστασία, αποτίμηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας με τρόπους που ενισχύουν

την ανθεκτικότητα της κοινωνίας μας. Η διαδικασία αυτή είναι σίγουρα επίπονη και ο δρόμος πολύ μακρύς για να υπάρξουν σημαντικά αποτελέσματα, μιας και η ταχύτητα καταστροφής του θαλασσών είναι μεγαλύτερη από αυτή της ευαισθητοποίησης των πολιτών και της λήψης αποτελεσματικών μέτρων.

Συμπερασματικά, προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις και οι στάσεις των πολιτών σχετικά με την αξία/σημασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας πραγματοποιήθηκε πρωτογενής έρευνα σε 94 άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω, κυρίως του Νομού Λάρισας. Συγκεκριμένα το δείγμα αποτελούνταν από 36 γυναίκες και 58 άντρες εκ των οποίων η πλειοψηφία (22%) ήταν γεννημένοι το έτος 1975 ενώ στην το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος ήταν έγγαμο ή δεσμευμένο σε ποσοστό 82%. Το 75% ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ ή και κάτοχοι μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων ενώ το 72,% δραστηριοποιείται στον τριτογενή τομέα επαγγελματικά. Όσον αφορά το εισόδημα τους, το δείγμα είχε μέσο μηνιαίο ατομικό εισόδημα τις 2000€.

Όλοι στο δείγμα της έρευνας μας (100%) δηλώνει ότι γνωρίζει τι είναι βιοποικιλότητα, αλλά μόνο το 35% αντιλαμβάνονται τον όρο και μπορεί να τον διακρίνει βλέποντας τον αποτυπωμένο. Επιπρόσθετα όλοι στο δείγμα της έρευνας μας (100%) δηλώνει ότι γνωρίζει τι είναι φυσικό περιβάλλον, και το 50% περίπου αντιλαμβάνονται τον όρο και μπορεί να τον διακρίνει βλέποντας τον αποτυπωμένο ότι το φυσικό περιβάλλον είναι «Ο περιβάλλον τον άνθρωπο χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος μαζί με τη χλωρίδα, πανίδα και τους φυσικούς πόρους»

Όσον αφορά για την αξία που δίνεται από τους ερωτώμενους στο περιβάλλον, το δείγμα μας ρωτήθηκε να επιλέξουν τον βαθμό συμφωνία/διαφωνίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι:

Υπάρχει μια σύγχυση μεταξύ του ‘‘ξέρω’’ και ‘ορίζω’’ όπως και σύγχυση όταν ο ερωτώμενος έχει να επιλέξει κάτι μεταξύ αυτού και του περιβάλλοντος. Υπάρχει μια άμυνα στις περιπτώσεις που ζητείται από τον ερωτώμενο να ‘‘αντιπαρατεθεί’’ με το περιβάλλον θεωρώντας ότι δεν μπορεί να χάσει την ευημερία του από την χρήση των φυσικών πόρων και θα πρέπει να διατηρεί το ίδιο ύψος κατανάλωσης και χρήσης.

Μπαίνει ο ερωτώμενος στην θέση του δυνητικού εκτελεστή του τελευταίου απειλούμενου είδους ανεξαρτησίας για το αν πρέπει να ζήσει ή όχι. Από την άλλη συμφώνησε πλήρως ότι αν τα πράγματα συνεχίσουν όπως είναι, σύντομα θα ζήσουμε μια μεγάλη φυσική καταστροφή. Το 96% συμφώνησε πλήρως ότι η γη έχει αρκετούς φυσικούς πόρους, αρκεί να μάθουμε να τους αξιοποιούμε σωστά. Το 94% συμφώνησε πλήρως ότι η ισορροπία της φύσης είναι πολύ ευαίσθητη και διαταράσσεται εύκολα. Το 93% συμφώνησε πλήρως ότι ο άνθρωπος καταχράται σημαντικά το περιβάλλον του. Το 93% συμφώνησε πλήρως ότι οι καταστροφικές συνέπειες της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο περιβάλλον αποτελούν υπερβολές. Το 92% διαφώνησε πλήρως ότι ο άνθρωπος έχει το δικαίωμα να τροποποιεί το φυσικό του περιβάλλον προς όφελος των αναγκών του. Το 92% συμφώνησε πλήρως ότι όταν ο άνθρωπος επεμβαίνει στη φύση έχει πολλές φορές καταστροφικές συνέπειες. Το 92% διαφώνησε πλήρως ότι η γη είναι ένας πλανήτης με περιορισμένη έκταση και φυσικούς πόρους. Το 85% συμφώνησε πλήρως ότι φτάνουμε το όριο των κατοίκων που μπορεί να

συντηρήσει ο πλανήτης μας. Το 83% συμφώνησε πλήρως ότι παρά τις ικανότητες του, ο άνθρωπος υπόκειται ακόμα και στους νόμους της φύσης. Το 82% διαφώνησε πλήρως ότι η φύση μπορεί να ανταπεξέλθει στις επιπτώσεις των συγχρόνων βιομηχανικών χωρών. Το 76% συμφώνησε πλήρως ότι τα φυτά και τα ζώα έχουν το ίδιο δικαίωμα στη ζωή όπως ο άνθρωπος. Το 49% συμφώνησε πλήρως ότι η ανθρώπινη εφευρετικότητα θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα της γης. Το 41% συμφώνησε ότι ο άνθρωπος προορίζεται να κυριαρχήσει επί όλης της φύσης. Το 36% συμφώνησε πλήρως καθώς και το 36% συμφώνησε ότι ο άνθρωπος θα μάθει, εν τέλει, πως λειτουργεί η φύση ώστε να μπορέσει να την ελέγξει.

Σύμφωνα με τα παραπάνω συμπεραίνουμε πώς η πλειοψηφία του δείγματος μας έχει μερική γνώση της οικολογικής-περιβαλλοντικής κρίσης που βιώνουμε, καθώς θεωρεί ότι ο άνθρωπος καταχράται σημαντικά το περιβάλλον, δεν αξιοποιούνται σωστά οι φυσικοί πόροι, συμφωνεί ότι η ισορροπία της φύσης είναι πολύ ευαίσθητη και διαταράσσεται εύκολα και ότι ο άνθρωπος καταχράται σημαντικά το περιβάλλον του και εάν τα πράγματα συνεχίσουν όπως είναι σύντομα θα ζήσουν μια μεγάλη φυσική καταστροφή.

Προκειμένου να αποφευχθεί η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, να επιτευχθεί η ορθολογική του διαχείριση, να αποτραπεί η ρύπανση, να διατηρηθεί η οικολογική ισορροπία των φυσικών οικοσυστημάτων, να βελτιωθεί ή να αποκατασταθεί το περιβάλλον, είναι απαραίτητη η ευαισθητοποίηση και η δράση των πολιτών.

Το 100% του δείγματος μας πιστεύει ότι το φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να προστατευτεί. Όταν κλήθηκαν να αιτιολογήσουν γιατί το φυσικό περιβάλλον

πρέπει να προστατευτεί, το δείγμα συμφώνησε πλήρως γιατί προσφέρει στον άνθρωπο αγαθά και υπηρεσίες για να καλύψει τις ανάγκες του (τροφή, βιομάζα, αναψυχή κλπ.) (98%), γιατί στο μέλλον θα πρέπει να είναι σε θέση να μας προσφέρει τα αγαθά και τις υπηρεσίες που μας προσφέρει και σήμερα (97%), θα πρέπει να προστατευτεί για να μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές (96%), θα πρέπει να προστατευτεί γιατί υποστηρίζει την ανθρώπινη ύπαρξη μέσα από τις λειτουργίες του (αντιπλημμυρική προστασία, καθαριότητα της ατμόσφαιρας κλπ.) (96%), θα πρέπει να προστατευτεί γιατί πρέπει να διατηρηθεί, ανεξάρτητα, αν προσφέρει ή όχι στον άνθρωπο υπηρεσίες, αγαθά ή υποστηρίζει την ύπαρξη του (94%) και θα πρέπει να προστατευτεί γιατί στο μέλλον με την αύξηση των γνώσεων μας μπορεί να προσφέρει (88%),

Δεν αρκεί να έχουμε μόνο γνώση του περιβαλλοντικού προβλήματος. Κρίνεται αναγκαία η ενεργή συμμετοχή στη προστασία του περιβάλλοντος. Θα πρέπει να καταστεί κοινή συνείδηση πως πρέπει να βασίσουμε την ευημερία και το υγιές περιβάλλον μας σε μια καινοτόμο και κυκλική οικονομία, όπου δεν γίνονται σπατάλες και όπου διασφαλίζεται η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και η προστασία.

Τα μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την διαχείριση και αξιοποίηση των απορριμμάτων μέσω της ανακύκλωσης, η προώθηση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, η υιοθέτηση τεχνολογιών που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον, η αναζήτηση διεθνούς συνεργασίας με απώτερο στόχο την έλλογη χρήση των φυσικών πόρων, αλλά και η συστηματική προφύλαξη του περιβάλλοντος από τις βιομηχανικές μονάδες, η χρήση καθαρότερων καυσίμων, ή της ηλεκτρικής ενέργειας, η χρήση καλύτερων

συσκευών μαγειρικής, η βελτίωση του εξαερισμού και της συμπεριφοράς του πληθυσμού.

Μπορούν να αξιοποιηθούν σύγχρονες πηγές πληροφοριών και τεχνολογίες, νέες μέθοδοι λογιστικής για τους πόρους, εδραιωμένη νοοτροπία πρόνοιας και προληπτικής δράσης όσον αφορά την αποκατάσταση των ζημιών στην πηγή, όπως και η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Η διαχείριση του περιβάλλοντος μπορεί να γίνει πιο αποτελεσματική με την ενίσχυση της παρακολούθησης του περιβάλλοντος και την υποβολή επικαιροποιημένων στοιχείων για περιβαλλοντικούς ρύπους και απόβλητα, μέσω της χρησιμοποίησης των πλέον αξιόπιστων διαθέσιμων πληροφοριών και τεχνολογιών αιχμής.

Πλέον ωριμάζει η ιδέα ότι η οικολογική κρίση δεν είναι απλά ένα τεχνικό πρόβλημα αλλά πηγάζει από τα στρεβλά πρότυπα της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι πρωτίστως πρόβλημα πολιτικό.

Βιβλιογραφία

- **The right incentives enable ocean sustainability successes and provide hope for the future**

Jane Lubchenco¹, Elizabeth B. Cerny-Chipmana, Jessica N. Reimera, and Simon A. Levin^b Department of Integrative Biology, Oregon State University, Corvallis, OR 97331; and Department of Ecology and Evolutionary Biology, Princeton University, Princeton, NJ 08544 Edited by Alison P. Galvani, Yale Center for Infectious Disease Modeling and Analysis, New Haven, CT, and accepted by Editorial Board Member Alan Hastings, November 9, 2016 (received for review July 18, 2016)

- **Non-market use and non-use values for preserving ecosystem services over time: A choice experiment application to coral reef ecosystems in New Caledonia** Marre Jean-Baptiste 1, 4, 5, * , Brander Luke 2, Thebaud Olivier 3, Boncoeur Jean 1, Pascoe Sean 4, Coglán Louisa 5, Pascal Nicolas 6

- **Rethinking Marine Conservation: From Solving the Commons Problem to Conservation and Management of Public Goods**

by Dale Squires NOAA Fisheries Southwest Fisheries Science Center 8604 La Jolla Shores Drive La Jolla, CA 92037 USA

- **Behavioural and pathomorphological impacts of flash photography on benthic fishes**

Maarten De Brauwier 1, Luke M. Gordon¹, Tanika C. Shalders 1, Benjamin J. Saunders 1, Michael Archer², Euan S. Harvey 1, Shaun P. Collin², Julian C. Partridge 3 & Jennifer L. McIlwain¹

- **The Economics of Ecosystems and Biodiversity: www.teebweb.org**

- **The Economics of Ecosystems and Biodiversity for National and International Policy**

Makers –Summary: Responding to the Value of Nature 2009. http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/d1_summary.pdf

- **Millennium Ecosystem Assessment: www.millenniumassessment.org**

- **Biodiversity and Ecosystem Services. “Bloom or Bust?” UNEP Finance Initiative,**

March 2008. http://www.unepfi.org/fileadmin/documents/bloom_or_bust_report.pdf

- **Biodiversity and Ecosystem Services. “Scaling up Business Solutions”. World Business**

Council for Sustainable Development 2012. <http://www.wbcsd.org/Pages/EDocument/EDocumentDetails.aspx?ID=14923&NoSearchContextKey=true> Braat, L. & ten Brink, P. (eds.) 2008.

- **The Cost of Policy Inaction: The case of not meeting the 2010 biodiversity target.** <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/copi.zip> Costanza, Robert et al. 1997.

- **The value of the world’s ecosystem services and natural capital.**

Nature 387, 253 – 260. http://www.esd.ornl.gov/benefits_conference/nature_paper.pdf

- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή. «Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020».**

Βρυξέλλες 3.5.2011 COM(2011) 244 τελικό.

- **Nunes, P.A.L.D. et al. (2011). The Social Dimension of Biodiversity Policy: Final**
Report for the European Commission. DG Environment under contract: ENV.G.1/FRA/2006/0073 -2nd, pages vii-205, Venice/Brussels.
<http://ec.europa.eu/environment/enveco/biodiversity/pdf/Social%20Dimension%20of%20Biodiversity.pdf>
- **Measuring Brazilians' environmental attitudes: A systematic review and empirical analysis of the NEP scale.**
Claudio D. Rosa¹ & Silvia Collado² & Christiana Cabicieri Profice¹# Springer
- **The New Ecological Paradigm: an exploration into the nature and correlates of Iowan's environmental orientations**
Don E. Albrecht *Iowa State University (1982)*
- <https://www.wwf.gr/images/pdfs/biodiversity-financial.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Παράθεση ερωτηματολογίου

E P E Y N A

σχετικά με τις απόψεις των πολιτών σχετικά με την θαλάσσια βιοποικιλότητα και την κλιματική αλλαγή

Αγαπητέ κύριε/ Αγαπητή κυρία,

Το ερωτηματολόγιο, έχει σκοπό να συγκεντρώσει τις απόψεις των πολιτών, για τους παράγοντες που οδηγούν στην απόδοση οικονομικής αξίας στη θαλάσσια βιοποικιλότητα. Η συλλογή όλων των στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο θεωρούνται απαραίτητα για την ασφαλή εξαγωγή των τελικών συμπερασμάτων της έρευνας, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής μου διατριβής.

Οι απαντήσεις σας θα είναι ανώνυμες και θεωρούμε σκόπιμο να σας διαβεβαιώσουμε, με το πλέον κατηγορηματικό τρόπο, ότι θα θεωρηθούν εμπιστευτικές.

Με τις θερμότερες ευχαριστίες μας για τη συμβολή σας στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

Με εκτίμηση

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Συμπληρώστε όπου χρειάζεται με ένα X ή ολογράφως τα στοιχεία που ζητούνται.

<p>1. Φύλο:</p> <p>Γυναίκα 1 Άνδρας 2</p> <p>α</p> <p>.....</p> <p>2. Έτος Γέννησης: 1987</p> <p>.....</p>	7. <u>Πόσο συμφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις:</u> <u>(όπου 5 συμφωνώ απόλυτα και 1 διαφωνώ πλήρως.)</u>									
	Δήλωση					1	2	3	4	5
	Ο άνθρωπος έχει το δικαίωμα να τροποποιεί το φυσικό περιβάλλον προς όφελος των αναγκών του.						X			
	Όταν ο άνθρωπος επεμβαίνει στη φύση έχει πολλές φορές καταστροφικές συνέπειες.							X		
Ο άνθρωπος καταχράται σημαντικά το								X		

..	περιβάλλον.					
3. Οικογενειακή κατάσταση:	Η γη έχει αρκετούς φυσικούς πόρους, αρκεί να μάθουμε να τους αξιοποιούμε σωστά.	<u>X</u>				
Αγαμη/μος 1	Τα φυτά και τα ζώα έχουν το ίδιο δικαίωμα στη ζωή όπως ο άνθρωπος.			<u>X</u>		
Έγγαμη/μος ή συζεί 2	Η φύση μπορεί να ανταπεξέλθει στις επιπτώσεις των σύγχρονων βιομηχανικών χωρών.				<u>X</u>	
Χήρα/ρος 3	Παρά τις ικανότητες του, ο άνθρωπος υπόκειται ακόμα στους νόμους της φύσης.				<u>X</u>	
Διαζευγμένη/νος ή σε διάσταση 4	Οι καταστροφικές συνέπειες της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο περιβάλλον αποτελούν υπερβολές		<u>X</u>			
4. Ποιο είναι το επίπεδο των σπουδών σας;	Η γη είναι ένας πλανήτης με περιορισμένη έκταση και φυσικούς πόρους.			<u>X</u>		
Απόφοιτος Δημοτικού 1	Ο άνθρωπος προορίζεται να κυριαρχήσει επί όλης της φύσης.				<u>X</u>	
Απόφοιτος Γυμνασίου 2	Η ισορροπία της φύσης είναι πολύ ευαίσθητη και διαταράσσεται εύκολα.		<u>X</u>			
Απόφοιτος Λυκείου 3	Ο άνθρωπος θα μάθει, εν τέλει, πως λειτουργεί η φύση ώστε να μπορέσει να την ελέγξει.				<u>X</u>	
Απόφοιτος Τεχνικών Σχολών 4	Αν τα πράγματα συνεχίσουν όπως είναι, σύντομα θα ζήσουμε μία μεγάλη φυσική καταστροφή.		<u>X</u>			
Απόφοιτος ΙΕΚ 5	Φτάνουμε το όριο των κατοίκων που μπορεί να συντηρήσει ο πλανήτης μας.				<u>X</u>	
Απόφοιτος ΤΕΙ 6	Η ανθρώπινη εφευρετικότητα θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα της γης.			<u>X</u>		
Απόφοιτος ΑΕΙ, Ακαδημιών 7						
Κάτοχος Μεταπτυχιακού 8						
Κάτοχος Διδακτορικού 9						
Άλλο:						
5. Τομέας επαγγελματικής δραστηριότητας						

<p>Πρωτογενής (γεωργία, αλιεία , κτηνοτροφία, μελισσοκομία, δασοκομία, θήρα , εξόρυξη μεταλλευμάτων κ.λπ.) 1</p> <hr/> <p>Δευτερογενής (Χειροτεχνία, Βιοτεχνία, Βιομηχανία) 2</p> <hr/> <p>Τριτογενής (Υπηρεσίες) 3</p> <hr/> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>6 Ποιο το μέσο μηνιαίο <u>προσωπικό</u> σας εισόδημά (€): 2000</p> </div> <p>.....</p> <p>..</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>8. Πιστεύετε ότι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί ευθύνη</p> </div> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">Αποκλειστικά δική μας</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">1</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Αποκλειστικά της Πολιτείας</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">2</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Και των δύο</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">3</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Άλλο:</td> <td></td> </tr> </table> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>9. Γνωρίζετε την όρο της βιοποικιλότητας;</p> <p style="text-align: center;">Ναι 1 Όχι 0</p> </div> <p>Εάν ΝΑΙ, ποιος από τους παρακάτω ορισμός πιστεύετε ότι αποδίδει καλύτερα τον όρο;</p>	Αποκλειστικά δική μας	1	Αποκλειστικά της Πολιτείας	2	Και των δύο	3	Άλλο:		<p>Σημαντική πολιτισμική και πολιτιστική κληρονομιά 4</p> <hr/> <p>Συμβολή στη οικολογική ισορροπία 5</p> <hr/> <p>Έχει αξία ανεξαρτήτως εάν προσφέρει στον άνθρωπο αγαθά ή υπηρεσίες 6</p> <hr/> <p>Συνδυασμός όλων λιγότερο ή περισσότερο 7</p> <hr/> <p>Άλλο:</p> <hr/> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>12. Η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας έχει σημαντικές συνέπειες τόσο για τον άνθρωπο όσο και για το φυσικό περιβάλλον γενικότερα. Αξιολογείστε τις παρακάτω συνέπειες της απώλειας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε σχέση με τη σημασία της.</p> </div> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Δήλωση</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 5px;">Μείωση των διαθέσιμων ιχθυοαποθεμάτων και κατά συνέπεια της διαθέσιμης τροφής για τον άνθρωπο</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Μείωση ωφελειών αναψυχής και τουρισμού</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Συνέπειες στην ανθρώπινη υγεία</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Συνέπειες στην «υγεία» των θαλάσσιων οικοσυστημάτων – διαταραχή οικολογικής ισορροπίας</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">5</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Απώλεια σημαντικών ειδών, τα οποία έχουν δικαιώματα ύπαρξης</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">6</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα της</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">7</td> </tr> </tbody> </table>	Δήλωση		Μείωση των διαθέσιμων ιχθυοαποθεμάτων και κατά συνέπεια της διαθέσιμης τροφής για τον άνθρωπο	1	Μείωση ωφελειών αναψυχής και τουρισμού	2	Συνέπειες στην ανθρώπινη υγεία	3	Συνέπειες στην «υγεία» των θαλάσσιων οικοσυστημάτων – διαταραχή οικολογικής ισορροπίας		Αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών	5	Απώλεια σημαντικών ειδών, τα οποία έχουν δικαιώματα ύπαρξης	6	Αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα της	7
Αποκλειστικά δική μας	1																								
Αποκλειστικά της Πολιτείας	2																								
Και των δύο	3																								
Άλλο:																									
Δήλωση																									
Μείωση των διαθέσιμων ιχθυοαποθεμάτων και κατά συνέπεια της διαθέσιμης τροφής για τον άνθρωπο	1																								
Μείωση ωφελειών αναψυχής και τουρισμού	2																								
Συνέπειες στην ανθρώπινη υγεία	3																								
Συνέπειες στην «υγεία» των θαλάσσιων οικοσυστημάτων – διαταραχή οικολογικής ισορροπίας																									
Αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών	5																								
Απώλεια σημαντικών ειδών, τα οποία έχουν δικαιώματα ύπαρξης	6																								
Αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα της	7																								

<p>«βιολογική ποικιλότητα» ορίζεται / εννοείται 1 η ποικιλομορφία που εμφανίζεται ανάμεσα στους ζωντανούς οργανισμούς όλων των ειδών, των χερσαίων, θαλάσσιων και υδάτινων οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων στα οποία οι οργανισμοί αυτοί ανήκουν»</p>	<p>ζωής μας στο μέλλον</p>																
<p>«βιολογική ποικιλότητα» ορίζεται / εννοείται 2 η ποικιλομορφία που εμφανίζεται ανάμεσα στους ζωντανούς οργανισμούς όλων των ειδών, των χερσαίων οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων στα οποία οι οργανισμοί αυτοί ανήκουν»</p>	<p>13. Που πιστεύετε ότι οφείλεται η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας;</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <th style="text-align: center;">Δήλωση</th> <th style="width: 5%;"></th> </tr> <tr> <td>Είναι φυσικό φαινόμενο</td> <td style="text-align: center;">1</td> </tr> <tr> <td>Ευθύνεται ο άνθρωπος</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Οφείλεται και στα δύο παραπάνω</td> <td style="text-align: center;">3</td> </tr> <tr> <td>Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ</td> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> </table>	Δήλωση		Είναι φυσικό φαινόμενο	1	Ευθύνεται ο άνθρωπος	2	Οφείλεται και στα δύο παραπάνω	3	Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ	4						
Δήλωση																	
Είναι φυσικό φαινόμενο	1																
Ευθύνεται ο άνθρωπος	2																
Οφείλεται και στα δύο παραπάνω	3																
Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ	4																
<p>«βιολογική ποικιλότητα» ορίζεται / εννοείται 3 η ποικιλομορφία που εμφανίζεται ανάμεσα στους ζωντανούς οργανισμούς όλων των ειδών και των οικοσυστημάτων που αυτά ζουν»</p>	<p>14. Πιστεύετε ότι η βιοποικιλότητα έχει οικονομική αξία;</p> <p style="text-align: center;">Ναι 1 Όχι 0</p> <p>Εάν ναι, ποιοι από τους παρακάτω λόγους σας ωθούν να αποδώσετε οικονομική αξία στη βιοποικιλότητα</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">Παρέχει τροφή στον άνθρωπο</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Συμβάλλει στη φαρμακολογία</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Συμβάλλει στη βιομηχανία</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Συμβάλλει στον τουρισμό</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Συμβάλλει στην ισορροπία του οικοσυστήματος</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">5</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Έχει αξία από την ύπαρξη της και μόνο</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">6</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς;</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">7</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Άλλο:</td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	Παρέχει τροφή στον άνθρωπο	1	Συμβάλλει στη φαρμακολογία	2	Συμβάλλει στη βιομηχανία	3	Συμβάλλει στον τουρισμό	4	Συμβάλλει στην ισορροπία του οικοσυστήματος	5	Έχει αξία από την ύπαρξη της και μόνο	6	Αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς;	7	Άλλο:	
Παρέχει τροφή στον άνθρωπο	1																
Συμβάλλει στη φαρμακολογία	2																
Συμβάλλει στη βιομηχανία	3																
Συμβάλλει στον τουρισμό	4																
Συμβάλλει στην ισορροπία του οικοσυστήματος	5																
Έχει αξία από την ύπαρξη της και μόνο	6																
Αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς;	7																
Άλλο:																	
<p>10. Πιστεύετε ότι σήμερα παρατηρείται μείωση της βιοποικιλότητας στον πλανήτη;</p> <p style="text-align: center;">Ναι 1 Όχι 0</p> <p>Εάν ΝΑΙ, ποιες νομίζετε ότι είναι οι αιτίες;</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">Υποβάθμιση της ποιότητας του χερσαίου περιβάλλοντος</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Καταστροφή των δασών</td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Ερημοποίηση των εδαφών</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Αυξημένη θήρευση</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">5</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Όλα τα παραπάνω.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">6</td> </tr> </table>	Υποβάθμιση της ποιότητας του χερσαίου περιβάλλοντος	1	Καταστροφή των δασών		Ερημοποίηση των εδαφών	3	Υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων	4	Αυξημένη θήρευση	5	Όλα τα παραπάνω.	6					
Υποβάθμιση της ποιότητας του χερσαίου περιβάλλοντος	1																
Καταστροφή των δασών																	
Ερημοποίηση των εδαφών	3																
Υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων	4																
Αυξημένη θήρευση	5																
Όλα τα παραπάνω.	6																

Άλλο:

11. Πως αντιλαμβάνεστε τη χρησιμότητα της θαλάσσιας βιοποικιλότητας;

Ναι **1** Όχι **0**

Εάν ναι, πως την αντιλαμβάνεστε;

Προσφορά τροφής για τον άνθρωπο	1
Προσφορά προϊόντων στον άνθρωπο, όπως φάρμακα, κοσμήματα κ.λπ.	2
Προσφορά δραστηριοτήτων αναψυχής (παρατήρηση θαλάσσιας βιοποικιλότητας κ.λπ.)	3

15. Γνωρίζεται την έννοια τον όρο «φυσικό περιβάλλον»

ΝΑΙ **ΟΧΙ**

Εάν **ΝΑΙ**, μπορείτε να προσδιορίσετε πως αντιλαμβάνεστε τον όρο:

Όλοι οι ζωντανοί φυτικοί και ζωικοί οργανισμοί

Ο περιβάλλον τον άνθρωπο χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος μαζί με τη χλωρίδα, πανίδα και τους φυσικούς πόρους

Εάν **ΝΑΙ**, μπορείτε να αιτιολογήσετε το λόγο; (όπου 1 διαφωνώ απόλυτα και 5 συμφωνώ πλήρως).

	1	2	3	4	5
Προσφέρει στον άνθρωπο αγαθά και υπηρεσίες για να καλύψει τις ανάγκες του (τροφή, βιομάζα, αναψυχή κ.λπ.)		X			
Υποστηρίζει την ανθρώπινη ύπαρξη μέσα από τις λειτουργίες του (αντιπλημμυρική προστασία, καθαριότητα ατμόσφαιρας κ.λπ.)			X		
Για να μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές				X	
Γιατί πρέπει να διατηρηθεί, ανεξάρτητα αν προσφέρει ή όχι στον άνθρωπο υπηρεσίες, αγαθά ή υποστηρίζει την ύπαρξή του				X	
Γιατί στο μέλλον, με την αύξηση των γνώσεων μας, μπορεί να προσφέρει					X
Γιατί στο μέλλον θα πρέπει να είναι σε θέση να μας προσφέρει τα αγαθά και τις υπηρεσίες που μας προσφέρει και σήμερα					X

	Όλοι οι ζωντανοί φυτικοί και ζωικοί οργανισμοί (και ο άνθρωπος) μαζί με το χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο	
	Δε γνωρίζω	
	16. Πιστεύετε ότι το φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να προστατευτεί; ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐	

ΒΕΒΑΙΩΘΕΙΤΕ ΟΤΙ ΕΧΕΤΕ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΜΑΣ

Σας ευχαριστούμε για τη συνεισφορά σας και τη συνεργασία.

Αποστολή στο

kmichos@mou.gr

έως 5/8/2019